Taxa postală plătite în numerar No. 224.716—929.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj—K lozsvár, St da Baron L. Pop (volt Brassai u.) Telefon: 9-77. Előfizetési árak: h vonta 110, negyedévre 320, félé 600, egészévre 1200 lej. Külfö havonta 1, negyedévre 3. fél egészévre 10 dollár, érték valuta. Hirdetés szerint. Az „UJ KELET" az erdélyi és bánsági zsidóság egyetlen napilapja Cikkeink utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

amasetter Robert
Budapest
tërx 2 II e 8

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmentetlen leveleket nem fogadunk el. Kéziratok megőrzésére és visszaküldésére nem vállalkozunk. Főszerkesztő Dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámbor Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hátszegi Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31

Ára 5 lej

Szombat 1932 febr. 27.

5692. ÉV ADAR 20.

XV. ÉVF. 48. SZÁM

ég egy miniszter

A minisztertanács kerekasztalánál manap több ember ül, mint a kolozsvári gyen melegedőben.

Sem Jorga, sem Argetoianu nem is dják pontosan, hogy voltaképpen hány gja is van a kormánynak.

Csak sejtik mind a ketten, hogy nayon sok.

És alighanem vakargatják is a fejüket inden minisztertanácson, amikor ujra ét-három idegen arc tünik fel a miniszerelnöki palotában, akikről kiderül, hogy em melegedni jöttek, hanem alminiszeri minőségben hozzá akarnak szólni z ország ügyes-bajos dolgaihoz.

Mégis azon töri a fejét Jorga, hogy ég egy uj alminisztert szabaditson rá a öltségvetésre.

Már szervezik is a légügyi alminiszériumot.

Ugy látszik találtak valakit, akinek az rcához jól áll ez a hivatal.

A gazdag Franciaország négy miniszerrel kisebb és olcsóbb kabinettel kormányozza az országát, mint a szegény Románia.

Argetoianu Párizsból koldulja a pénzt, ogy fizetni tudják a nyugdijasokat és isztviselőket. És a nehezen szerzett pénen egyre-másra szervezik az uj alminisztériumokat.

Pénzünk az nem lesz, de legalább lesz gy légügyi miniszterünk, aki ha egyeet nem tesz, segiteni fog a kormánynak égvárakat épiteni.

ok hühó semmiért

Semmi sem lett tehát a nagy sürgésforgásból, az általános jövés-menésből.

Pedig azt hittük, hogy komoly váltoásra készülnek Bukarestben.

Két héten keresztül folytak a tanácskozások, audienciák. Titulescu az összes pártvezérekkel tárgyalt, talán csak éppen Cuza professzort felejtette ki. Maniu és Vaida leutaztak Bukarestbe. A pártvezérek egymás között is meghányták-vetették a dolgokat.

S ez a sok bölcs politikus két hét alatt em tudott semmi okosat kifundálni. Először nagy nemzeti koncentrációról olt szó. Azután egy kis koncentrációról. Végül leszállottak az igényekkel egy választási kabinetig.

Még csak ezt sem sikerült létrehozni.

Erre szétrebbent a társaság. Titulescu külföldre menekült, Maniu és Vaida hazajöttek, Duca és Lupu birtokaikra utaztak.

Mindenki elutazott. Csak egy van, aki maradt a fővárosban.

Az, akinek elutazását az ország a leghőbben óhajtotta volna.

A kormány.

Gyilkosok

Uj kisértet járja be Európát: gyilkosok és gyilkosságok kisértete. Mint a világháborut követő közvetlen korszakban: ujra felszabadulni látszanak az emberi bestialitás zsilipjei s az emberi élet értéke ördögi gyorsasággal száll alá a mélypontra. A világháboru után könnyü volt megmagyarázni a tömeggyilkosok és tömeggyilkosságok elharapózását. Az emberek a frontokon megtanulták embertársaik életének semmibevevését, megtanulták a hivatásszerü gyilkolást. Nem csoda tehát, ha visszatérve polgári életükbe: ott folytatták, ahol abbahagyták — a gyilkolásnál.

A gyilkosságok elszaporodását Európa és Amerikaszerte ma sem nehéz megmagyarázni. A világválság posványában, a tönkretett egzisztenciák nyomán egyre szélesebb területekre átterjedő alvilági lápokon buján fejlődik ki annak a kegyetlen nihilizmusnak szelleme, mely revolvert, vagy kést nyom a mindenéből kiforgatott és minden egzisztenciális reményétől megfosztott ember kezébe.

Nem minden ember születik szociális érzékkel, még kevésbé szociális lelkiismerettel. Sőt az emberek többsége egyenesen antiszociális hajlamok rabja. Azonban normális gazdasági viszonyok között, amikor az agyak és idegek viszonylagos normalitását nem bontja meg az életért való hajsza reménytelensége: ezek a hajlamok elhalványodnak, elvesztik vitalitásukat és legfeljebb apróbb könnyelmüségekben és kevésbé veszélyes szenvedélyekben nyilvánulnak meg.

Ott és akkor azonban, ahol és amikor a falat kenyér, a meleg hajlék becsületes munka árán való megszerzése teljesen kilátástalanná vált: a törvények visszatartó ereje is meglazul s egyre több lesz azoknak a páriáknak a száma, akik részben a posványba merülnek el s igy könnyen válnak áldozataivá bestiális szenvedélyeknek, viszont azoknak száma is, akik a társadalom igazságtalanságai ellen felgyült dühüket és szenvedélyeiket bestiális ösztöneik szabadra-engedésében élik ki: rabolnak, vagy gyilkolnak.

Ami tehát normális viszonyok között közönséges rendőri ügy: abnormális viszonyok között társadalmi jelenséggé növi ki magát és egyre fenyegetőbb méretekben veszélyezteti a társadalom biztonságát. Nyilvánvaló, hogy a gazdasági világválság ma már átlépte a szorosan vett gazdasági élet határvonalait és mélységes, feneketlen örvényeket mutató válsággá mélyül. A visszatartó erők és fékek meglazultak. A jelenlegi társadalom közép- és alsó rétegeiből egyre nagyobb számban szürődnek át a mélység zavarosaiba emberek és egzisztenciák.

A társadalomnak fel kell ébrednie letargikus álmából, mielőtt késő nem lesz. Ha a gazdasági válság tovább fog mélyülni, ha a kétségbeesés egyre inkább urrá lesz az embereken, akkor a bünözések krónikája a mainál is sokkal nagyobb méreteket fog ölteni. Tudósok és közgazdászok állapitják meg, hogy a mai gazdasági válság nemcsak a gazdasági életet renditi meg alapjaiban, hanem a civilizációt és a kulturát is. Minél leromlottabb egy társadalom civilizációja és kulturája, annál több teret nyujt az antiszociális ösztönök megnyilvánulásának.

Az egyre szaporodó véres merényletek, gyilkosságok ügye tehát nem puszta rendőri és krimilasztikai ügy többé. Az egyesek és az egész társadalom ügye lett. Büntetés és Damokles kardja felettünk azok részéről, akik sok vonatkozásban önhibájukon kivül váltak a társadalom kitaszitottjaivá. Meg kell szüntetni az okokat, hogy a véres okozatok ne boritsák el szennyes áradatukkal azt is, ami még az élet érdemességéből megmaradt számunkra.

Március 13-ikán lesz az első, április 10-ikén a második menete a német köztársasági elnökválasztásnak

Huszonöt szavazattöbbséggel bizalmat szavaztak a német kormánynak

Berlin, február 26. A birodalmi gyülés mai ülésén határozatba ment, hogy a köztársasági elnökválasztás első menete március 13-án lesz. Amennyiben egyetlen jelölt sem kapna abszolut többséget, ugy a választást április 10-én ismétlik meg.

A birodalmi gyülés ezután tárgyalás alá vette a kormánnyal szemben benyujtott bizalmatlansági inditványt, és névszerinti szavazás során 25 szavazattöbbséggel bizalmat szavaztak a kormánynak.

Hatvanadik születésnapja alkalmából országszerte ünnepelni fogják dr. Vaida Sándort

A volt miniszterelnök választási kormányt és az uj parlamentből alakitandó koncentrációt kért az uralkodótól

Bucuresti-Bukarest, február 26. (Az Uj Kelet tudósitójától.) A belpolitikai élet még mindig a sorozatos királyi kihallgatások várható következményeit kommentálja. Általános feltünést kelt a Curentulnak az a hiradása, mely szerint a király valóban a kormányutódlás kérdéséről tárgyalt a pártvezérekkel. Erre mutat, hogy **Vaida** Sándor, a nemzeti parasztpárt értekezletén beszámolt királyi audienciájáról és előadta, hogy a politikai helyzet ismertetése után kifejtette az uralkodónak. miszerint a koncentrációs kormány megalakulását nem tartja lehetségesnek. Hangsulyozta az uralkodó előtt, hogy ezt a véleményét Maniu is osztja és

a belpolitikai krizis megoldásaként semleges személyiség vezetése alatt álló választási kormányt ajánl, amely levezetné a választásokat.

A választások eredménye alapján összeülő parlament alakitaná meg aztán a koncentrációs kormányt, amelyet a nemzeti parasztpárt készségesen támogatná, különösen, ha Titulescu jutna annak élére.

Az üéls további folyamán Mirto jelentést tett a választójogi akciójáról. A nemzeti parasztpárt pénteken délelőtt folytatta ülését, amikoris a konverzációs javaslattal szemben elfoglalandó álláspontjáról tárgyalt.

Bucuresti-Bukarest, február 26. Vaida Sándor a napokban tölti be hatvanadik életévét. Ebből az alkalomból a Lupta nagy cikkben méltatja a volt miniszterelnök érdemeit s közli, hogy születésnapja alkalmából Vaidát nagy ünneplésben fogják részesiteni. **A Dreptatea és a Patria, a nemzeti parasztpárt hivatalos lapja ünnepi Vaida-számot adnak ki és a Chemarea szombat esti kolozsvári bálján a nagy nyilvánosság előtt is ünnepelni fogják Vaidát.** Májusban Balászfalván a Câmpul Liberteţii-n országos demonstráció keretében fog lefolyni.

Vaitoianu-kormány?

Bratianu Gheorghe pártjában a kormánykrizissel kapcsolatban az a hir járja, hogy a jövő koncentrációs kormányának elnöke Vaitoianu generális lesz. A többségi képviselők körében ezt a verziót kategórikusan cáfolják és hangoztatják, hogy a Jorga-kabinetnek semmi oka nincs távozásra.

Titulescu Genfben

Bucuresti-Bukarest, februlár 26. Titulescu visszaérkezett Genfbe. Hir szerint Titulescunak ismét fel akarták ajánlani a március 3-án összeülő népszövetségi ülés elnöki tisztjét, de Titulescu a megtisztelő kitüntetést elháritotta magáról azzal, hogy minden munkaidejét kizárólag a román ügy szolgálatába akarja állitani.

VILÁG TÜKRE

Hindenburgtól—Hindenburgig

Hindenburg hivének lenni Németországban ma egyet jelent a republikánizmussal, demokráciával és józan békevággyal. A köztársaság elnöke maga oly viszavonultan él, olyan kevés emberrel érintkezik, hogy valóban alig lehet tudni, miképen viseli el ezt a tulajdonképen nem testére szabott szerepet. Amikor annakidején a német köztársaság elnökévé választották, messze a mérsékelt baloldalig a Hohenzollernek helytartóját látták az öreg tábornagyban, aki csak az alkalomra vár, hogy császári urának, akit egyetlenszer sem mulasztott el születésnapja alkalmából üdvözölni, átengedje helyét.

Természetesen nagy tévedés volna feltételezni azt, hogy Hindenburg nyolcvanötesztendős korában egyszerre megváltozott és a konzervativ militaristából, a lelke mélyén császárhü generálisból néhány esztendő alatt lelkes republikánussá és a demokrácia előharcosává vált. Hindenburg megmaradt annak, aki volt. Abban a pillanatban, amikor a köztársasági alkotmányra letette az esküt, ugyanazt a hüséget fogadta a köztársaságnak, mint amelylyel évtizedeken keresztül kitartott a császár mellett, egészen addig, mig a minden meglévőt megsemmisitő események nem mentették fel a Rex imperátornak tett esküje alól. Amikor néha, nagyritkán, Hindenburg köztársasági elnöki minőségében résztvett valamilyen parádén, vagy egy fogadtatáson, teljesitette reprezentativ kötelességét, némi iróniával jegyezték meg a külföldi diplomaták, külföldi ujságirók: „Az öregur már szinte nem is élőlény, hanem egy szobor".

A gunyos megjegyzésnél nemesebb értelemben elfogadhatjuk ezt a hasonlatot. A német államélet kavargó káoszában, a felszabadult szenvedélyek korszakában az egymást kergető események pergőtüzében Hindenburg az állhatatosság, a kötelességtudás megingathatatlan szobra maradt. Hindenburg nem mozdult el helyéről. Nem hajlott át, mint az események felületes megitéléséből következtetni lehetne, a baloldalra.

A viszonyok változtak meg olyannyira, a politikai helyzet tolódott el oly mértékben, hogy a konzervativ mérséklet embere ma nagyrészt más tömegeket sorakoztat fel maga mögé, mint annakidején, mikor az egyesült jobboldal jelöltjeként került ki győztesen a választási küzdelemből. A német demokrácia, a német rapublikánizmus ma a konzervativok javarészt defenziv szerepét tölti be. Jelenlegi poziciója legföljebb azt engedi meg, hogy megőrizze még azt a keveset, ami az 1920-as weimari alkotmányból megmaradt. A forradalmiság tüze már régen elhamvadt, a forradalmi indulat ma, a szélső baloldal tömegeitől eltekintve, a jobboldal csoportjaiban él. Ezek akarják a tábornagyot rákényszeriteni arra, hogy váljon meg eddigi bizalmasaitól, hogy szakitson a német állam sorsáért felelős pártokkal és egyéniségekkel és álljon azok élére, akik a mai államrend helyett valami ujat, kipróbálatlant, bizonytalant akarnak állitani. Vajjon csodálatos-e, hogy Hindenburg nem hajlik a csábitgatásokra és tovább is kitart amellett, amit kötelességének érez, egyéniségének értékével nyugvópontot alkotni a párt- és osztályérdekek egyre szenvedélyesebb összecsapásában.

Körülbelül hárommillió ember irta alá az ajánlási iveket, melyek Hindenburg jelöltségének adják meg nagyszabásu fundamentumát. A hárommillió között nagyon sokan vannak olyanok, akik annakidején voksukat Hindenburg ellen adták le. A német baloldali pártik nagyon ügyes taktikai fogással nem várták be a jobboldal állásfoglalását, hanem Hindenburg nevével vonultak a választási küzdelembe. Hindenburg személye pedig ismét szalónké pessé tette a republikánizmust és a mérsékletet. Igy valóban a hárommillió között épp ugy helyetfoglalnak tábornokok és püspökök, egyetemi professzorok és vezérigazgatók, mint a szociáldemokráciához közelálló, vagy egyenesen szociáldemokrata munkások és kispolgárok.

Mindennek következtében a jobboldal nehéz helyzetbe került. A nemzeti szociálisták számára még elviselhető a Hindenburggal szemben való állásfoglalás, de hogyan indokolják tömegeikkel szemben a tábornok elejtését az acélsisakosok, akik disztagjukat, a német hadierények szimbolumát ünnepelték mindeddig a tábornagyban, hogyan a „Kyffhäserbund" sokmillió katonaviselt tagjával, akik mindeddig vezérüknek és eszményüknek ismerték el a legendáshirü öreg katonát? Hindenburg továbbra is kitartott álláspontja mellett, elfogadta a jelöltséget és pedig minden feltétel nélkül.

Hindenburg ellen lelkesedéssel harcolni nem lehet. Egyéni ambició, pártérdek, felkorbácsolt szenvedélyek kikényszerithetik az ellenjelöltséget, az agitáció és a pártfegyelem talán fel is sorakoztat néhány millió választót emögé a titokzatos ellenjelölt mögé, de az eredmény kétségtelen. A német birodalom elnöke Hindenburg marad.

— **Pészachi csomagok Szovjetoroszországban élő zsidók számára.** Rigából jelentik: A Szovjetkormány felszólitotta a HIAS vezetőségét, hogy a külföldről Szovjetoroszországba küldendő pászka- és pészachi árukból álló csomagokat április 1-ig küldjék Szovjetoroszországba. Az angolországi zsidó jóléti szervezetek szövetsége megkeresést intézett a orosz kormányhoz, arra kérve, hogy engedjen be 36 tonna pászkához szükséges lisztet, hogy az az Oroszországban élő szegénysorsu zsidók között szétosztásra kerüljön. A liszten kivül az angol zsidók teát, cukrot és oliva-olajat is küldenek Oroszországba. Minthogy az Oroszországban élő deklasszált zsidók még most is jelentékeny számban élnek, valószinü, hogy a 36 tonna pászkaliszt nem lesz elegendő. Ezért a szövetség vezetősége felszólitást intézett a kanadai és délafrikai zsidókhoz, hogy ők is járuljanak hozzá a deklasszált zsidók pészachi ellátásához.

— **Még mindig nem léphet érvénybe a német-román kereskedelmi egyezmény.** Berlinből jelentik: Argentina, India és Oroszország kormányai még nem adtak választ abban az irányban, hozzájárulnak-e a román-német kereskedelmi szerződésben lefektetett preferenciális kedvezményekhez. Emiatt a szerződés még most sem léphet életbe s a két kormány az ideiglenes szerződés érvényet volt kénytelen meghosszabbitani.

No. 63 a társadalmon kivül

Tizenkét órán keresztül feküdt felfedezetlenül Szarkó Gizi holtteste, mig az őrizetbevett virsliárus rátalált

Gyanuokok alapján őrizetbevették Todoruti Ioan uccai árust, akit Szarkó Gizi meggyilkolásával vádolnak. Állhatatosan tagad az egyetlen gyanusitott

Szarkó Gizi tragédiája az erkölcsrendészeti hivatal evidenciájában...

Cluj-Kolozsvár, február 26. (Az Uj Kelet tudósitójától). A Bocskay ucca 3. sz. alatt a rendőrség lepecsételte Szarkó Gizella szobáját. Az ablakon kiváncsiskodunk a szobába, de függöny, illetőleg nem is függöny, hanem egy vastag szövet, talán az ágyteritő takarja el azt, ami a szoba belsejében meghuzódik... Szarkó Gizella és kolleganői vastag anyaggal függönyözik el ablakaikat. Ezek az ablakok ritkán nyilnak ki: a vastag szövetnek mindig ott kell maradnia az ablakon. Ebben a szobában nincs tiszta levegőre szükség. A tiszta levegő árt ennek a társadalmon kivüli odunak, az elfüggönyözött, félreeső, sötét szobácskának: annak a szobának, amelyben egy társadalmon kivüli perdita lakik...

Szarkó Gizi — a társadalmon kivül...

Ez a Szarkó Gizella egészen kivül élt mindentől, ami az ugynevezett emberi élet. Az ember hétköznapi tennivalói és kapcsolatai kiestek irányvonalából. Például a háziasszonyával való mindennapos érintkezésből is kiesett. Szarkó Gizella szobát bérelt ugyan egy szegény özvegyasszonytól a Bocskay uccában, de ez nem állott szóba vele. Nem lehetett, hiszen a szegény özvegyasszonynak kiskoru lánya van és még apró gyermekei. Ezért a háziasszony nem is törődött azzal, hogy mit csinál. Ime, hogyan mondja el:

— Istenem, hát **ugye nem érintkezhettem vele?** Egész nap aludt, csak este jött be hozzánk egy kis vizért...

Ha nem jön a virslis, tőlem még mindig ott feküdne a szobában...

Meggyilkolták csütörtökön reggel öt és hat óra között. Ugy történt, hogy este 7 órakor elment hazulról. Kószált az uccán. Mint az a kétszáztiz hozzá hasonló nő, akik Kolozsvár uccáit járják és állitanak meg minden szembejövő férfit. Reggel ötkor, ki tudja hányadszor, hazajön, nyilván nem egyedül. A többit, a nyomozás után, a következőképpen állapitja meg a vizsgálat:

Hogyan történt a gyilkosság

Szarkó Gizella leveti télikabátját és fogasra akasztja. Retiküljét és kesztyüjét az ágy mellett levő asztalra dobja. Aztán valószinüleg helyet foglal az ágy szélén —másodmagával. Felöltözötten, uccai ruhában. A sálja a nyakán marad. Aztán dulakodás kezdődik. Dulakodás, amelyet minden valószinüség szerint verekedés előzött meg. A férfi zsebéből borotva kerül elő, a nő hátrahanyatlik az ágyra és e pillanatban hatalmas vágás... A férfi részéről rettenetes izomösszpontositás és idegfeszültség...

Térdével lefesziti az ágydeszkát az ágy testéről...

És a hatalmas vágás tiz centiméter mélységü... Elvágja az ütőereket és Szarkó Gizi, 27 éves nagyváradi illetőségü perdita nem él többé... Felöltözötten, **a vágás alatt a sállal a nyakán,** hatalmas vértócsában fekszik az ágyon...

Senki nem jön Szarkó Gizihez...

A tettes szép csendben kimegy a házból. Hajnali öttől délután ötig, tehát kerek tizenkét órán keresztül senki nem kiváncsi Szarkó Gizire. Ide nem jön senki takaritani, reggelit melegiteni, vagy tüzet rakni. **Itt nincs nagytakaritás, itt nincs poloskairtás.** Ide még véletlenül sem nyithat be senki reggel öttől délután ötig...

Ezért maradhat egy civilizált város kellős közepén, fényes nappal, népes udvaron, a poliklinika tőszomszédságában felfedezetlenül egy véres hulla...

Az erkölcsrendészeti hivatalban

De nehogy valaki azt higyje, hogy nincs rend. Rend az van. A társadalmonkivüliek rendezett, felülvizsgált, elkönyvelt és evidenciában tartott közösségben élnek. A közösség nemcsak az uccai kószálásban megnyilvánuló közös életmód. A közösség összetartó ereje a rendőrség erkölcsrendészeti osztálya, ahol Ilea rendőrtisztviselő **szabályszerü könyvelést vezet 210, azaz kettőszáztiz darab, közáruként forgalombabocsátott társadalmonkivüli élőlényről...**

— Sajnos, kérem — mondja a komiszár — az uj törvény miatt nem vezethetünk kifogástalan kimutatást a rendőri felügyelet alatt álló nőkről. Azelőtt, amikor **még nyilvánosházak voltak, minden nőnek nyilvántartási lapja volt az erkölcsrendészeti osztályon.** Most már nincsen, mert az uj törvény szerint elég ha bejelentette, hogy ezzel foglalkozik, **akkor mi bevezettük az evidenciába és az illető nő nem kapott igazolványt.** Az evidenciában pontosan szerepelt és minden orvosi vizit el van könyvelve bene... **Sajnálom, de fényképet sem tudok mutatni:** az uj törvény nem irta elő... Csak az evidenciában...

No. 63 az evidenciában

Kékhátu, nagy könyvben szerepel Szarkó Gizi. A hatvanharmadik, egyéb nincs beirva az evidenciába. Máshová kell fordulni, ha az ember meg akarja tudni: mint jogi személy, mint ember, akinek **a státusjogok gyakorlására (születni, élni, meghalni...)** joga van, ki is tulajdonképpen ez a **Szarkó Gizi.** A bejelentőhivatalban megkapták a 6661—1931-es számu törzslapot. A törzslapon, 2148—1931-es nyilvántartási számon megállapitottuk, hogy:

Szarkó Gizi református vallásu, prostituált, született Nagyváradon 1905-ben. Kolozsvárra jött 1930-ban és lakott előbb a Lépcső ucca 1, később a Király ucca 27. szám alatt, majd a Linczegucca 4. számu házban, végül a Bocskay ucca 3. szám alatt. Meghalt 1932 február 25-én.

Ennyit lehet megtudni Kolozsváron Szarkó Giziről.

A többit pedig a nyomozás majd megállapitja. Hogy ki ölte meg. Hogy miért ölték meg. Hogy talán... volt egy barátja... Hogy talán... zsarolni akart egy nős embert... Hogy talán... egyik kolleganője felbérelt valakit ellene... A nyomozás majd megállapit valamit. Vagy ha nem a nyomozás, akkor majd a véletlen. Jobb is, ha a véletlen. Mert véletlen volt az egész. **Véletlen volt, hogy Szarkó Gizit nem vették el Nagyváradon feleségül.** Véletlen volt, hogy pont abba szeretett bele, aki nem is akarta feleségül venni. Véletlen, hogy egyáltalában nem volt hozománya. Az egész élete csupa, a társadalmi fertő mélyéből feltörő véletlenek kereszteződése volt. Véletlen, hogy csak igy lehetett. Véletlen, hogy nem egyedül van, **hanem van Kolozsváron összesen 210, azaz kettőszáztiz darab,** akiket nem akartak feleségül venni. Hatalmas bünből született, másoknak bünéből született tragikus véletlenek.

Véletlenek, anno 1932.

Barzilay István

Őrizetbevették a sarki bodétulajdonost

Cluj-Kolozsvár, február 26. (Az Uj Kelet tudósitójától). A kolozsvári rendőrség megállapitotta, hogy **Szarkó** Gizi, a meggyilkolt prostituált hosszabb ideje tart fenn összeköttetést **Todoruț** Joan uccai árussal, aki a Schultz-féle virágüzlettel szemben, a Főtér és az Unió ucca sarkán tart éjszakai forgalomra berendezett bódét.

Szarkó Gizi gyakran meghuzódott a téli éjszakákon Todoruț Joan bódéjában.

Todoruț Joan, bár házas ember és öt gyermeke van, viszonyt folytatott Szarkó Gizivel és az esti órákban mindennap megjelent nála, hogy vacsorát vigyen neki.

Todoruț Joan csütörtökön délután öt órakor is megjelent Szarkó Gizi lakásán. Itt találta meg a holttestet és értesitette a házbelieket a szerencsétlenségről. A meginditott nyomozás elsősorban megállapitotta, hogy

Szarkó Gizi halálának esetében nem állhat fenn kéjgyilkosság,

egyszerü gyilkossági merényletről van szó, mert a lány öltözetén dezoláltságnak nyoma sehol nem volt. Az első gyanus körülmény az volt, hogy dr. **Hossu** városi tiszti orvos véleménye szerint

a halál az ágynak arccal fordulva érte Szarkó Gizit,

de a holttestet a rendőrség arccal a plafon felé fordulva találta. A rendőrségen Todoruț Joan beismerte, hogy

a holttestet ő forditotta meg, mert az első pillanatban azt hitte, hogy a lány részegen jött haza és ruhástól elaludt.

A rendőrség a csütörtökről péntekre virradó éjjel több razziát foganatositott. Kihallgatták az összes szomszédos házakban lakó rendőri felügyelet alatt álló nőket, de ezeknek kihallgatása kevés eredménnyel járt. Egyikük azt a vallomást tette, hogy éjféltájban be akart kopogni a lányhoz, de az ajtó belülről volt bezárva.

A felmerült gyanuokok alapján a rendőrség őrizetbe vette Todoruț Joant, akinek kihallgatása a kora reggeli órákban megkezdődött.

Miután a lány szobájában nem találták meg a halált okozó kést, a rendőrség házkutatást rendezett Todoruț Joan lakásában és a bódéban, de eredménytelenül. Todoruț Joan tagadja, hogy valami közös is lett volna a bünselekményhez. A nyomozást a rendőrség több irányban vezeti tovább.

Kezdők részére:

100 ujságcikk alapján románul

a legalkalmasabb arra, hogy a nyelvet játszi könnyüséggel, szórakozva, minden eddigi rendszertől eltérő metódussal elsajátitsa a román nyelvet. E munka egyeszeri átolvasása révén bárki megtanulhat helyesen románul irni, olvasni, elsajátitja az államnyelv szellemét, fordulatait, nyelvtani szerkezetét, gyakorlati szókincse pedig arra képesit, hogy a legszükségesebb mindennapi beszélgetésben helytállni tudjon.

Eddigi árát mélyen leszállitottuk,

most csak 150 lej az UJ KELET könyvosztályában

Ujabb tömegmészárlás történt a Dnyeszter orosz partján

Tighinánál egy ujabb román parasztokból álló csoportot mészárolt le az orosz határőrség

A magánbirtokok kisajátitása miatt szöknek át a moldvai köztársaság parasztjai Romániába. Hogyan érkeztek meg Romániába az életbenmaradt moldvai parasztok

Bucuresti-Bukarest, február 26. (Az Uj Kelet tud.) Ugy látszik, a Dnyeszter parti tömegdráma előidézését nem tudják elkerülni a folyó két partján ál lomásozó orosz, illetőleg román határőrségek. A három nappal ezelőtt a Dnyeszter partján lejátszódott tömegmészárlás, melynek következtében 40 paraszt, főkép asszonyok és gyermekek maradtak holtan, vagy sulyosan sebesülten a Dnyeszter tulsó partján, országszerte óriási feltünést keltett és minden jel arra mutat, hogy a sürün megismétlődő eseteknek a Népszövetség előtt lesz folytatása.

Az Uj Kelet már beszámolt arról, hogy február 23-án az orosz határőrség egy Romániába igyekvő román paraszt-csoportnak állta el az utját és a szökni akarók többségét lemészárolta. A legujabb jelentések most már apró részleteiben is ismertetik a dnyeszterparti vérfürdőt. Szovjetoroszországban folynak a földbirtok kollektivizálásának munkálatai és néhány hónappal ez előtt a moldvai köztársaság parasztságának földbirtokait kisajátitották. Emiatt a román parasztság között általános az elkeseredés és természetszerüen a Romániába való átvándorlással akar segiteni nyomoruságán. Igy történt meg, hogy Iasca, Goriskoe és Nazabelszkaja községek lakói elhatározták, hogy átszöknek Romániába. A három községből hetvenhárom lélek, közöttük harminckét férfi, harminc asszony és tizenegy gyermek megegyezett abban, hogy 23-án a Iasca község mellett huzódó erdőben találkoznak és innen indulnak el a Dnyeszter felé.

A terv megvalósitása zavartalnul indult. A parasztok összegyülekeztek a Iasca melletti erdőben, amely egyenes vonalban fekszik Olanesti dnyeszterparti román határállomással. Innen a menekülők kompakt csoportban indultak el a folyó irányába.

A vörös határőrök gyanut fognak

A határtól tizenöt kilométerre vörös csendőrökkel találkoztak, akik leigazoltatták őket. A szökevények a csendőrök kérdéseire azt mondták, hogy a szomszéd községbe mennek át. A csendőrök utnak engedték őket,

de gyanut fogtak és azonnal fényjeleket adtak le a közeli csendőrposzt embereinek.

Hét kilométerre a folyótól a szökevények csoportját vörös lovaskatonák és határőrök állitották meg és heves tüzet adtak rájuk.

A menekülők többsége elesett és holtan, vagy sulyosan sebesülten maradt a helyszinen.

Nagyon kevesen szabadultak ki a sortüzből és érték el a Dnyeszter partját. Huszonkét szökevény baj nélkül érkezett a Dnyeszter jegére és állandó segélykiáltásokkal hivták fel magukra a román granicsárok figyelmét. A román határőrség azonnal védelmébe vette a parasztokat, akik Olănesti határállomáson érkeztek meg Romániába. Egyiküket, aki sulyosan megsebesült,a granicsárposzt kötözőhelyén helyeztek el ideiglenesen. A többiek Olănestiben maradtak, mig az idő megengedi, hogy az ötven kilométerre fekvő Cetatea-Albara szállitsák őket.

Tragikus jelenetek az életben maradtak között

A Romániába érkezett oroszországi menekülők közül tizenöt férfi, három asszony és három gyermek. Ezek természetesen nem egy család tagjai.

Tragikus jelenetek játszódtak le a menekülők között,

mert megtörtént, hogy gyermekek elvesztették anyjukat és szülők gyermekeiket. Amikor a szökevények már biztonságban voltak, egy tizenötéves lány vánszorgott át sebesülten a Dnyeszteren, aki előző napon elbujt az erdőben és most sikerült megmenekülnie. Tighinánál is tiz román paraszt jött át az oroszoktól, egy másik ponton pedig egy szovjetkatona jött át a Dnyeszteren. A bukaresti román lapok jelentései szerint a menekültek elő adták, hogy Ukrajnában az ott élő románokat a legutóbbi időkben kinozzák és üldözik.

A tragikus tömegmészárlás, ugy látszik azonban még mindig nem vetett véget a román parasztok tömeges menekülésének Oroszországból. Legujabb jelentések szerint Tighinánál a granicsárok ujabb össze ütközésre lettek figyelmesek, amelyet a Dnyeszteren tul, a menekülők és az orosz határőrség között lejátszódott. Az ujabb tömegmészárlásról a sziguranca informálja a nyilvánoságot és eszerint tegnap Tighinában

a granicsár őrjáratok gépfegyvertüzelésre és kézigránát robbanásra figyeltek fel.

A Dnyeszter partján meg lehetett figyelni, hogy ujabb román parasztokból álló csoport közelitette meg a határt. A csoportban főleg nők és gyermekek voltak, de a vörös lovasság és határőrség

pár kilométerrel a Dnyeszter partjától elállta utjukat és gépfegyverekkel és kézigránátokkal tüzelni kezdtek rájuk.

Az ujabb menekülő csoportból egyetlen ember sem jutott el a Dnyeszterig.

Az egyre sürübben megismétlődő határincidensek ügyében az egyes határállomásokon időnként összeülő orosz-román vegyesbizottság kezd tárgyalásokat, hogy megállapitsa, milyen okok vezették a határőrségeket a fegyverhasználatra.

„Ebben az országban csak a kijárók és a gyilkosok egzisztenciája van életfogytiglanig biztositva"

Rechewski mérnök tragikus öngyilkosságának igazi okai

Bucuresti-Bukarest, február 26. (Az Uj Kelet tud.) Röviden megirtuk tegnapi számunkban, hogy Jasi közvetlen közelében a gyorsvonatnak egyik elsőosztályu fülkéjében főbelőtte magát Vaclav Rechewski mérnök, a CFR volt főtisztviselője. A hatvanhárom éves, lengyelszármazásu mérnök ezelőtt tizenhárom évvel került a román államvasutak szolgálatába. Röviddel ezelőtt rendelkezési állományba helyezték. A mérnök háromhónapi fizetésének előlegezését és bizonyos kártéritéseket kért, amit azonban a vasut kategórikusan megtagadott. Rechewski, aki teljesen vagyontalan volt, elkeseredésében revolverhez nyult. A jasii főügyészséghez intézett bucsulevele meginditó módon tükrözi vissza a kétségbeesett ember lelkiállapotát:

„Megölöm magam, mert a CFR igaz ságtalan és becstelen módon bocsátott el tizenhárom év után szolgálatából. Megtagadták tőlem a szokásos kártéritést, sőt három hónapi fizetésemet sem akarták előlegezni, bár az utolsó pillanatig dolgoztam. Tizenhárom év alatt nagy összegeket vontak le tőlem a „segélyalapra" és ezt a segélyt adták meg nekem. Ebben az országban csak két foglalkozás van, amelyhez nincs szükség semmilyen előképzettségre, de amelyek biztositják az ember jövőjét: a kijáró képviselők és a gyilkosok, akik életfogytiglani ellátást, sőt ruházatot is kapnak az államtól. Sajnos, nekem nem volt tehetségem egyik foglalkozáshoz sem!"

A tragikus sorsu mérnök állitólag azért lőtte főbe magát Jasi közelében, hogy a jasii vasuti felügyelőség gondoskodjék legalább az eltemetéséről.

Japánban óriási izgalmat kelt a kinaiak fokozódó ellenállása

Tovább dulnak a véres harcok Sanghai körül. Csang-Kai-Seket Mandzsuria visszafoglalására küldték ki. A francia hadigyárak teljes üzemmel dolgoznak Kina számára

Mandzsuria uj neve Manchovkuo lett

London, február 26. Kiang Wannál egész napon át tartottak a sulyos és mindkét félnek példátlan veszteségeket okozó harcok. A kinaiak ellentámadásba mentek át és sikerült is visszaszerezniök a délelőtt folyamán feladott állásaikat. A kinaiak hangulata lelkes. Az önkéntesek ezrei érkeznek Sanghaiba, hogy a küzdelmekből kivegyék részüket. A japán légi flotta bombázta a Nanking—Sanghai vasutvonalat. A bombák több helyütt megrongálták a töltést. A vonalon megszünt a forgalom. Ma 15 ezer főnyi japán katonaság érkezett Sanghai kikötőjébe. További 13 ezer embert 24 órán belül várnak.

Ujabb jelentés szerint a távolkeleti hadszintéren tovább folynak a harcok. A kinaiak az éjszaka folyamán több támadást vezettek a japán állások ellen

és sikerült visszofoglalniok Miao-Hong-Csen falut.

A front többi részein elszigetelt kinai előretöréseket a japánok könnyüszerrel visszaverték.

A tüzérségi párbaj ma is egész délelőttön át tartott. A japánok minden 48 órában uj lőszerszállitmányokat kapnak tüzérségük és gyalogságuk részére.

Csang Kaj Seket Mandzsuriába küldték

London, február 26. Egyidejüleg Kina kormánya elhatározta, hogy a sanghaii hadmüveletek főirányitását és a csapatok vezényletét Feng keresztény tábornokra ruházza. Csang Kai Sek marsallt Mandzsuriába küldik azzal a rendeltetéssel, hogy ott hadsereget szervezzen és vegye vissza a japánoktól Mandzsuriát. A japán csapatok főparancsnokságában is személyi változás áll be. Uyeda tábornokot, a Sanghainál operáló szárazföldi csapatok főparancsnokát menesztették s helyére Shirokawa tábornokot állitják a japán csapatok élére.

Este és az éj folyamán a hadmüveleti területen őrjárat-harcok voltak.

Sanghaiban a kinai nők ezrével dolgoznak kötszerek készitésén, más műhelyekben pullowereket kötnek a katonák számára.

A tegnapi harcok kórházban férőhelyet nem talált sebesültjeinek százait magánházaknál ápolják.

London, február 26. A moszkvai lapok hiradásai szerint Szemljonow emigráns orosz tábornok Mandzsuriában orosz emigránsokból álló hadtestet szervez. A fehér gárdisták mandzsuriai katonai szervezkedéséhez a japán kormány hozzájárulását adta. Felhivás ment a Párizsban élő emigráns volt cári tisztekhez is aziránt, hogy utazzanak a Távolkeletre és álljanak be a szervezendő katonai alakulatba. Közlik a lapok a szovjet hivatalos kommüniké jét is, amely szerint a népbiztosok tanácsa az emigránsok fokozott mandzsuriai tevékenységére való tekintettel felemeli a távolkeleti szovjetcsapatok létszámát.

Egyidejüleg Mandzsuria végrehajtóbizottsága proklamációt bocsátott ki, melyben közli, hogy az uj állam neve Manchovkuc, fővárosa Csang-Csun és az államfő cime Kin-Csing, azaz diktátor.

„A cionizmus mint modern világszemlélet"

cimmel dr. Fischer József képviselő tart vasárnap előadást a kolozsvári Zsidó Szabadegyetemen

Cluj-Kolozsvár, február 26. (Az Uj Kelet tud.) Folyó hó 28-án, vasárnap délután hat órai kezdettel tartja meg a Zsidó Szabadegyetem második előadását a Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári helyicsoportja az Iparkamara disztermében. Amint megirta már az Uj Kelet ezalkalommal dr. *Fischer* József országgyülési képviselő fog nagyszabásu előadást tartani „A cionizmus, mint modern világszemlélet" cimmel. Dr. Fischer József előadásában a cionista világmozgalom mai szociális, gazdasági és kulturális jelentőségét fogja megvilágitani. Az előadás iránt széleskörü érdeklődés nyilvánul meg. A Szabadegyetemre a belépés dijtalan.

Néhány nyilatkozat a dési ortodox békekonferenciáról

Wesel főrabbi, Freund Chájim, Szofer főrabbi és Grosz Dávid nyilatkozata a konferencia eredményeiről

Dej-Dés, február 26. (Az Uj Kele tudósitójától.) Désen megteremtették az erdélyi ortodoxia egységét. Az országos konferenciáról megelégedettségtől sugárzó arccal vonultak ki a delegátusok. Askenázok és chaszidok egyaránt. Az általános megelégedettségnek eme derüs atmoszférájában alkalmunk volt meginterpellálni a központi iroda uj vezetőit és a konferencia két reprezentativ vezéralakját.

Wesel főrabbi nyilatkozata

— A szervezett ortodoxia autonómiájának megőrzése és megerősitése lesz a legfőbb feladatom — mondotta kérdésünkre **Wesel** Albert főrabbi, a központi iroda uj elnöke. — Minden erőmmel azon leszek, hogy a hitközségek belső viszálykodásainak véget vessek és a békét mindenütt megszilárditsam. Nem fogok megfeledkezni a hitközségi alkalmazottakról sem, érdekeiket mindenkor meg fogom védeni, természetesen az illető hitközségek általános érdekeinek szemelőtt tartásával. Hatvannyolc éves vagyok már, de fiatalnak érzem magam abban a tekintetben, hogy erővel és kitartással szolgáljam azt a munkát, amelyet a konferencia bizalma ruházott rám. Az általános fontosabb kérdésekben mindig ki fogom kérni az érdekelt hitközségek véleményét. Remélem, hogy az Uj Kelet publicitásával jóindulatu támogatásban fog részesiteni.

Freund Chaim, a központi iroda alelnöke rövid, de annál sokatmondóbb nyilatkozatban adott programot. Ennyit mondott:

— Emgem nem a chaszidok, hanem a konferencia összessége emelt erre a pozicióra. Én sem tehetek különbséget chaszid és askenáz zsidó között. A zsidóság egyetemes érdekeinek szolgálatában és a tóra igazságának jegyében fogok dolgozni.

A szatmári delegáció a választásról

A következő kérdéseket **Szófer** Manó, Marosvásárhely tudós főrabbijához intéztük.

— Békeszerető embernek ismerem a tordai főrabbit — mondotta. — Nem kételkedem abban, hogy sikerülni fog eliminálnia a hitközségekben duló ellentéteket és elejét tudja venni minden szeparatisztikus törekvésnek. A hitközségek támogatásával minden bizonnyal eredményes lesz az iroda munkája. Freund Chajim személyében is méltó embert állitott a konferencia az iroda alelnöki posztjára.

A szatmári delegáció már kevésbé lelkes hangon kommentálja a választások és a konferencia eredményét. **Grosz** Dávid, a delegáció vezetője a következőket mond ja a választásokkal kapcsolatosan:

— Mi természetesen eddigi politikája miatt elleneztük Freund Chajim megválasztását, magasabb szempontokból végül mégis hozzájárultunk megválasztásához, hogy ezáltal biztositsuk az erdélyi ortodoxia békéjének helyreállitását és Wesel főrabbi megválasztását, akiben az igazság bátor védelmezőjét látjuk...

Slomo Zamroni

P. Cersky, a Joint igazgatója meglátogatta az iklódi iparos-jesivát

Hat segéd, aki a jesiván dolgozik itt is szabadult föl. Huszonnégy bocher dolgozik a jesiván

Cluj-Kolozsvár, február 26. A napokban Kolozsvárra érkezett P. Cersky, az amerikai Joint igazgatója, hogy az Árvagondozó évi revizióját megejtse. A Joint reprezentánsa ezt az alkalmat fölhasználta arra, hogy ellátogasson az iklódi iparos-jesivára is, ahol az asztalosüzem fejlődése iránt érdeklődött. Cersky igazgató mindenekelőtt örömmel állapitotta meg, hogy a jesiva szellme a sulyos gazdasági nehézségek ellenére is a régi. A fiatal talmudisták csökkentett igények mellett zsidó lelkesedéssel és szivós munkabirással dolgoznak Szőnyi József munkavezető irányitása mellett a műhelyekben, amelyeknek modern gépi felszerelést tud valevőleg a Joint adta. Huszonöt növendék dolgozik ma is a műhelyekben, közöttük hat segéd, akik itt szabadultak fel és fizetést kapnak. A munka, amit az iklódi jesiva növendékei szállitottak a közelmultban, mintaszerü. A kolozsvári zsidó kórháznak, a CFR-nek, a dési zsidó templomnak és számos más közületnek és magánosoknak szállitott munka leghathatósabban diséri ennek a jesivának nemcsak a létjogosultságát, hanem eminens szükségességét is.

A bocherek lelkiségét is forradalmian megváltoztatta a munka szelleme. Már nem a görnyedt, sápadt, alázkodó zsidó talmudista tipust találjuk, hanem az egészséges, komoly tartásu, életvidám zsidó ifjut. A jesiva szellemi vezetője Braun Henrik főrabbi, aki tiz év óta vezeti ezt az intézményt, nehéz, küzdelmes viszonyok között. Ez a küzdelem azonban az évek során más területeken folytatódott. A legkonzervativebbek is a jesiva tiszta zsidó szellemének láttára engedtek álláspontjukból és ma már nincsen Erdélyben ortodox, vagy chaszid pap, aki respektussal ne gondolna erre az intézményre. A jesiva menzája, tanháza, munkahelye, a tisztaság és rend nyomait viseli magán. Nem csoda, ha az ország határán tul is ismert tudós rabbik, mint a vásárhelyi, tordai és a vizsnici, anyagilag is támogatták az intézményt. Egy alkalommal az ultra-konzervativizmusáról neves Teitelbaum Joel rabbi is meg elégedéssel nyilatkozott a jesiváról, amelynek agilis, áldozatkész elnöke, Davidovics Viktor az utóbbi években sokban hozzájárult a jesiva nivójának emeléséhez. Az emlékkönyvben Cersky igazgató ujból beirta a nevét. Az első lapon dr. B. Kahn, az európai Joint elnöke, irt be emlékiratokat, mig a berlini Hilfsverein főtitkára: dr. Mark Wischnizer a következőket irta:

„Es erfreute mich mit grössen Genugtuung die Ikloder Anstalt „Tora im Derech Erez“ besucht zu haben. Die Idee des Verewigten Profesors Haffkine findet hier Verwiklichung.“

Fájdalom, a munka a rossz gazdasági viszonyok következtében itt is megcsappant. Erdély zsidósága mindenképen jóltenné, ha butorszükségleteit a jesivából szerezné be. Ezzel nem csak zsidó törkevést istápol, hanem olcsón jut kiváló butorokhoz.

Ajánlunk elsőrendű כשר של פסח

ITALOKAT

u. m. asztali, valamint különleges: Delevar, Rizling, Muskotály borokat. Árak már 6.50 lejnél kezdődnek. Továbbá של פסח szilvórium és borpárlat legolcsóbban. Megrendelések *Csengeri céghez Simelul-Silvaniei.*

KÖZGAZDASÁG

Mérsékelte a kormány a minimális adót

A minimális jövedelem megállapitásánál az üzlethelyiség lokativ értékének nem háromszorosát, hanem másfélszeresét veszik alapul

Bucuresti-Bukarest, február 26. (Az Uj Kelet tud.) Argetoianu pénzügyminiszter tegnap beterjesztette a kamarába az egyenes és globális adó kivetéséről szóló törvény egyes szakaszainak módositásáról szóló törvényjavaslatot. Ezen módositás az ország kereskedői és iparostársadalmának kivánságát teljesiti, amely energikus akciókban tiltakozott az ezévi adókivetések kel kapcsolatosan különösképen az ugy nevezett minimális adó igazságtalanságai ellen. Mint imeretes, a törvény értelmében a patenta fixa alá nem eső kereskedők és iparosok adóját ugy kellett volna megállapitani, hogy az üzlethelyiség lokativ értékének, (házbérének) háromszorosát vették volna jövedelmi adó alapjául. A kereskedők és iparosok egyöntetően tiltakoztak ez ellen a „minimális“ adó ellen, amely a mai rendkivül sulyos körülmények között a jövedelmi adónak teljességgel el viselhetetlen és indokolatlan emelését jelentette volna.

A kamara elé terjesztett törvényjavaslat nem teljesitette ugyan teljes egészében a kereskedők és iparosok kivánságait, akik jövedelmi alapul az üzlethelyiség lokativ értékének egyszeresét kivánták venni, ezzel szemben a szorzó koaficienst háromról 1.5-re szállitotta le. A vonatkozó törvényjavaslat a következőképen hangzik:

Kereskedelmi és ipari magánvállalatok minimális jövedelmét olyképen állapitják meg, hogy az üzlethelyiség másfélszeresét veszik alapul. Az olyan kereskedelmi vállalatoknál (ügynökség), amelyeknél az üzlethelyiség másodrendü szerepet játszik, a szorzási koaficiens 2 és félszeres lesz.

Lokativ érték alatt az a bér értendő, amelyet az adózás pillanatában az illető helyiségért fizetnek. Amennyiben az adófizető saját ingatlanában folytatja üzleti tevékenységét, a lokativ értéket más hasonló üzletek bérével való összehasonlitás alapján állapitják meg.

Ipari magánvállalatoknál a minimális jövedelem egyenlő az ingó és ingatlan investiciók 2 százalékával.

A fentebbi kereskedelmi és iparvállalatoknál a minimális adó nem lehet kisebb, mint évi 18 és nagyobb mint évi 75 ezer lej.

Miért szüntette be Franciaország a külföldi kölcsönök folyósitását? Párizsból jelentik: Caillaux a Capital c. hetilapban arról cikkezik, hogy a francia kistőke idegenkedik a külföldi cimletektől, mert okult a mult tapasztalatain. Ezért nehéz Franciaországnak rátérni arra az utra, hogy külföldi kölcsönkibocsátások utján szabaduljon felesleges aranyától.

Özönlik az arany Franciaországba. Newyorkból jelentik: Az utóbbi hét napon az Egyesült Államokból 52.81 millió dolláér értékü aranyrud került behajózásra. Ebből Franciaországba 52.86 millió dollárt érő aranyat vittek. A Banque de France aranykészlete az utóbbi nyolc napon ujabb 780 millió frank értékü arannyal szaporodott.

EGYESÜLETI ÉLET

Hitachdut Haavodában (Str. Jasilor 14) vasárnap délelőtt 11 órakor dr. Heller József ur tart előadást „Ifjuságunk szexuális uj utjai“ cimen. Vendégeket szivesen látunk. Vezetőség.

Február 27-én lesz a Magánalkalmazottak jelmezes bálja. A kolozsvári Magánalkalmazottak ezidei jelmezes báljukat ma este tartják meg az Épitőmunkások Patak uccai otthonában. A bál keretében sakk-tánceversenyt rendeznek, melynek három győztese rendkivül értékes tiszteletdijban részesül. A bál teljes jövedelme a munkanélküli alkalmazottak segélyezését szolgálja.

Dr. Tomaschoffné turnéja Erdélyben. Jelentette már az Uj Kelet, hogy a neves héber dalmüvésznő dr. Tomaschoff Sarah egy előadó turnéra jön a Zsidó Árvagondozó meghivásra Erdélybe, ahol a nagyobb városokban, mint Kolozsvár, Váprad, Szatmár, Sighet, Dés fog fellépni. A jónevü énekmüvésznő, aki a héber zene és dalkultura elismert reprezentánsa egészen bizonyos, hogy nálunk is meghóditja a zsidó közönséget. Első fellépése Váradon lesz vasárnap, 28-án délelőtt, az Árvagondozó által a Kereskedelmi csarnokban d. e. 11 órakor tartandó matinén, melynek gazdag és nivós müsora a következő: Hegedüs Nándor kamarai képviselő tart megnyitó beszédet, majd Steyer Ilka szaval M. Rosenberg verseket. Ezt követően dr. Ligeti Ernő, a Keleti Ujság szerkesztője tart egy előadást a „Zsidó sziv“ cimmel, majd D. Eichner Ilonka Beethoven D. moll szonátáját játsza zongorán. A müsor első és második részében azután lép fel nivós héber és világi repertoirral Tomaschoffné. A matiné iránt Várad zsidó közönségében szokatlanul és megérdemelt nagy érdeklődés nyilvánul meg. Itt emlitjük meg, hogy Tomaschoffné kolozsvári szereplése március 10-én lesz, melyről közelebbit a napokban hozunk.

RÁDIÓ MÜSOR

Szombat, február 27.

Bukarest. 20: Tenor. 20.20: Rzenekar.
Budapest. 9.15: Házikvartett. 9.30: Hirek. 12.05: Cigányzene. 12.25: Hirek. — 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hirek. 4: Gyermekjátszóóra. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hirek. 5: Két orvosi felfedezés. 5.35: Jazz. 6.45: Mit üzen a rádió. 7.30: Grammofónlemezek. 8.10: Külügyi negyedóra. 8.30: Strauss: Denevér c. operettje. 10: Pontos időjelzés, időjárás, hirek. 10.45: Az Operaház tagjaiból alakult hangv.
Bécs. 19.40: Bécsi szimf.
Breslau. 19.45: Könnyü zene.
Heilsberg. 16: Délutáni zene.
Langenberg. 22.20: Könnyü zene.
Milánó. 21: Szimf. hangv.
Róma. 21: Opera.
Prága. 15.03: Dalest. 19.30: Éneknégyes.
Pozsony. 18.15: Zongora. 19.55: Operett.
Brünn. 17.55: Szimf. 21: Fuvószene.
Kassa. 19.20: Dalest.
Lemberg. 18.30: Nyolcéves zongorista hangv.
Stockholm. 20.05: Régi táncok.
Svájci Aleman Adó. 20: Szimf. hangv.
Zágráb. 20: Csajkovszkij: Anyegin c. operája.

Báli és lakodalmi meghivókra, belépőjegyekre ragasszunk K. K. L. bélyeget!

Koldusvilág

*

A koldusok kisérő jelenségei a gazdasági sorsfordulatnak. Lendületes időkben is vannak koldusok, maradék-emberek, semmiféle aktivitásra, még arra sem kaphatók, hogy a jótékonysági közületeknél kopogjanak. Kell nekik alevegő, az ucca forgataga, a házról-házra császkálás, az ingyen ebéd, ha moslék is. Vannak koldus-családok, ahol öröklődik ez a mesterség és a fiunál már „kifinomodottan" jelentkezik. Az apa egyszerüen kinyujtja alamizsnára a kezét, a fiu differenciálódtabb, ő már mozgóárus. Kér a kereskedőktől bóvlikat, egy ideig ezzel jár, amig megunja. Aztán kimegy csavarogni a világba, visszajön. Ha a fiatalságát mesterség-tanulással töltötte, akkor pár hétig munkában is látni lehet, de innen nyugtalan természete miatt rendszerint kiesik.

Ilyenek vannak és bizonyára lesznek a legegyenlőbb, a legosztálymentesebb társadalomban is. Most azonban egészen uj rétegek kerülnek ki, főleg gyermekkoldusok. A szovjet első éveiben világszerte beszéltek a koldusgyermekekről, akik csapatostól jelentek meg a városokban, besurranó lopásokat követtek el és utonálló csapatokat szerveztek meg. A deklasszált polgárok gyermekei voltak. Apáik (vagy mert előrehaladott korban voltak, vagy mert a mentalitásuk nem engedte) nem illeszkedtek be az uj gazdasági rendbe. A gyermekeket koldussorsra adták.

*

Nálunk a krizis óta a cigányok gyerekei kezdték. A főbb utvonalakon cigányfiuk és leányok ostromolják a járókelőket. Legjobban keresnek. Az álló koldus könyörgése mellett elmegyünk, a hidegben nem akaródzik kabátot nyitni, a cigánygyerek azonban utadat állja, az olcsón elintézhető könyörületet kiparancsolja belőled.

Ujabban nemcsak cigányok koldulnak. A munkanélküliek is kizavarták gyermekeiket, akik 30—40 lejeket hoznak össze (a mosónémtól tudom, aki ilyenek között él) naponta. Kisebb család egészen primitiv életet le tud élni ebből a keresetből, ha valamelyik felnőtt tagja fütőanyagot szerez, vagy a fáskocsikról, vagy a házak előtt lerakott aprófából.

A rokkant koldus nem rázza meg a lelkeket. Banális és cinikus szófordulattal mondjuk róluk, hogy kimentek a divatból. A lerongyolódott fiatal munkanélkülit „támogatjuk" amikor felénk nyujtja papirvirágait, a képeslapokat, a hidegtől fölmart kezével és belénk furja szemrehányását, gyülöletét, eszelős bosszuját csontjai között mélyre beágyazott szemeiből. Inkább adunk nekik, mint a végleg elesetteknek. Tudatunk alatt félünk tőtük és kiengeszteljük őket.

*

Külön fejezet a zsidó koldus.

Kettesével járnak leginkább és fölvannak szerelve szegények többrendbeli koldus-diplomával, amiket aláirt a rabbi, a hitközség és a chevra elnöke, az első és második gabbe, a főkántor és a kórus tenoristája. Mindezek igazolják, hogy egykor jobb napokat láttak és ők maguk is előljárói valának a szent gyülekezetnek. Egyre többen jönnek, döbbenetes számban, mondják, Máramarosban egész községek utra kelnek, koldusbotra, a rabbi, az elnök, a fő és algabbe, a kórus vezetője is. Egy másik község koldus-diplomájával mennek a legembertelenebb utra.

Nincs koldushumor.

Valamikor megirták Kaszrilivke egyik koldulásról, hogy bement Rotschildhoz.

— Engedjen be, titkár ur, engedjen a báró urhoz, nagy üzletet hoztam neki.

A titkár ki akarja fizetni neki az átutazó koldusoknak járó taksát.

— Nem, uram, nekem ne adjon alamizsnát. Én olyan dolgot hoztam neki, amiért örökké lekötelezem magamnak a báró urat. Elhoztam a hosszu élet titkát.

Erre aztán a titkár ur sietett a bejelentéssel. A báró mohón kiváncsiskodott az életelixir irányában és azonnal kiadatta az előre követelt honoráriumot.

— Báró ur, maga örökké élhet, ha akar. Jöjjön lakni Kaszrilivkébe, ott gazdag ember még nem halt meg.

Ma ezt a humort sápadt szánakozás kisérni. Ma sok a Kaszrilivke, igaz, de hol a Rotschild? A keserü pesti viccnek egyre nagyobb az igazsága: ezentul már csak kétféle ember lesz, olyan, aki kér és olyan, aki nem ad.

Vagy leegyszerüsödik a dolog. Egy kategória lesz csak, aki kér. De kitől?

(sz. i.)

A cukorgyárak uj ajánlatot tettek a kormánynak, mely szerint hajlandók a cukor árát kilenc lejjel leszállitani

A király szentesitette a cukorvámok leszállításáról szóló törvényt

Bucuresti-Bukarest, február 26. (AzUj Kelet tud.) Pénteken este miniszter-tanács volt, amelyen Jorga miniszterelnök elnökölt. Argetoianu pénzügyminiszter bejelentette, hogy a király szentesitete a cukorvámok leszállításáról a napokban megszavazott törvényt és az hétfőn már meg is jelenik a Monitorul Oficialban. Bejelentéséhez azonban hozzáfüzte a pénzügyminiszter, hogy uj ajánlatot kapott a cukorkartelltől. A tárgyalásokat hétfőn kezdik meg és reméli, hogy sikerülni fog a cukor árát kilenc lejjel, tehát 26 lejre leszállitani, anélkül, hogy a behozatali vámot csökkentenék.

Hamburgban 14.000 kereskedő villanysztrájkba lépett

HAMBURG, február 26. Az Erdélyben egyre gyakoribbá vált villanysztrájkok követésre találtak Németországban is. Hamburgban a villanyárak leszállításának kikényszeritése érdekében ma 14.000 kereskedő villanysztrájkba lépett.

A sztrájkoló kereskedők mától fogva gyertyával és petróleumlámpával világitják üzleteiket.

Hitler kénytelen volt beismerni, hogy a nèpgyüléseken felelőtlenül fecsegett

Az ügyészség eltávolitotta a kampóskereszteseket leleplező plakátot

Berlin, február 26. Az elnökválasztás érdekében folyó propaganda egyre hangosabb és élesebb méreteket ölt. Feltünést keltett az „Eiserne Front" plakátja, amelyet Hitler közbenjárására a rendőrség eltávolitott a falakról és a hirdetőoszlopokról. A hirdető plakát szövege elmondja, hogy a nemzeti szociálisták részéről történt gyilkosságok Hitler hozzájárulásával, sőt kivánságára történtek.

A plakát legélesebb passzusa igy szól: „1931 február 24-én Adolf Hitler Münchenben a következőket mondotta: „Semmisem történik a nemzeti szociálisták mozgalmában, amiről nem tudnék, vagy amit nem helyeselnék. Sőt, mi több: semmisem történik az én kivánságom nélkül." Mi tehát teljes joggal állapitjuk meg, hogy mindaz a hatvanhat gyilkosság, amit a kampóskeresztesek követtek el, politikai ellenfeleik ellen 1929 decemberétől 1932 januárjáig, Hitler ur utasitására történt. Ez a gyilkosságra felbujtó fickó tehát semmiképen sem érdemli meg, hogy né met ember reá szavazzon. Legyen egyszer vége a nácik gyilkos epidémiájának."

Hitler, amikor az ügyészségen követelte a plakát eltávolitását, azzal érvelt, hogy ő a népgyüléseken olyan pátosszal beszél, hogy sokszor elveti a sulykot. Igy történhetett meg, hogy felelősséget vállalt olyan cselekedetekért, amelyeket sem el nem követett és amik re soha bátoritást nem adott.

Betétkönyvmanipuláció gyanuja alatt bünügyi zárlatot rendeltek el egy nagyváradi bank ellen

A nagyváradi Gazdasági Bank egyik igazgatója állitólag elvette egy betétesének megóvatolt betéti könyvét és megsemmisitette. Az ügyészség elkoboztatta Biró József bankigazgató utlevelét

Oradea-Nagyvárad, február 26. (Az Uj Kelet tudósitójától.) A nagyváradi ügyészség intézkedésére tegnap Nagyváradon a rendőrség zárlat alá helyezte a Gazdasági Bank Cosbuc uccai helyiségeit. A feltünéstkeltő ügyészi rendelkezés Nagyvárad pénzpiacán érthető riadalmat keltett, mert a Gazdasági Banknál jelentékeny betéti összegek vannak elhelyezve. A zár alá vétel egy bünvádi feljelentés miatt történt, melyet **Weisz** Jenőné, középuccai lakos nyujtott be a nagyváradi ügyészséghez. A feljelentés szerint a bank a felmondási időben nem volt hajlandó kifizetni Weisz Jenőné 63 ezer lejes betétét. Az asszony több izben is követelte a banktól a pénzösszeg kifizetését, a bank azonban nem volt hajlandó ennek eleget tenni.

Egyszer, amikor Weisz Jenőné ismét elment a bankhoz, hogy pénzének kifizetését megsürgesse, Biró József bankigazgatóhoz vezették, aki **elkérte a közjegyző által már megóvatolt betétkönyvet.** Legközelebbi alkalommal, amikor Weiszné ujra megjelent a helyiségben, Biró József azt állitotta, hogy

a betétkönyv egy cigarettától meggyulladt és elégett.

Kijelentette a bankigazgató, hogy hajlandó uj betétkönyvet adni az asszonynak, de csak abban az esetben, ha

hajlandó ujabb hat hónapi felmondási időt elismerni.

Az asszony nem fogadta el az ajánlatot, hanem bünvádi feljelentést tett a bank ellen az ügyészségen.

Az ügyészség ezek után nem elégedett meg azzal, hogy a bank ellen bünügyi zárlatot rendelt el, hanem

elkoboztatta Biró József bankigazgató utlevelét is.

A bankigazgatót egyébként pénteken **Pop** Gusztáv vizsgálóbiró ki is hallgatta. Biró József azt a vallomást tette, hogy a régi betétkönyv kicserélésére azért volt szükség, mert már nagyon tele volt irva apró összegekkel.

A bank ugy a régi, mint az uj betétkönyvet visszaszolgáltatta Weisz Jenőnének.

A vizsgálat a bank ellen folyik tovább, bár az igazgató kihallgatása alatt állhatatosan tagadja, hogy a bank megakarta volna csalni Weisznét.

Ismét elnapolták a Juhos-per tárgyalását

Cluj-Kolozsvár, február 26. (Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári törvényszék harmadik szekciója pénteken tárgyalni kezdte a Juhos-pört. A védelem első atakja odairányult, hogy a törvényszék tárgyalja külön a régi vádirat alapján vád alá helyezettek ügyét és rendelje el az ügyészségi vizsgálatot azok ellen, akiket Colfescu ügyész utólagosan fogott perbe.

Colfescu ügyész elleninditványa után a törvényszék tanácskozásra vonult vissza, majd Motoc elnök kihirdette, hogy a törvényszék elfogadta a védelem érvelését és Colfescu ügyész által vád alá helyezett vádlottak ügyének perrendtartás-szerinti kivizsgálását rendelte el. Ezért a törvényszék elnapolta a per tárgyalását, de az uj főtárgyalás időpontjára vonatkozólag egyelő re nem hozott döntést.

Palesztinában lázasan készülődnek a Makkabiádra

Tel-Aviv, február 26. Palesztinában lázasan készülődnek a telavivi világmakkabiádra, amely iránt világszerte hatalmas érdeklődés nyilvánul meg. A makkabiáddal kapcsolatosan összehivott sajtókonferencián a Makkabi sportszövetség megbizottjai jelentést tettek az eddigi előkészületekről. A Makkabi világszövetség csoportjai közül eddig 20 sportegyesület jelentette be részvételét husz országból. A palesztinai angol és arab, valamint a transjordániai, egyiptomi és sziriai sportegyesületeket ugyancsak meghivták a Makkabiádra. A program szerint a tenniszversenyeket Rechowot kolónián fogják megrendezni, az uszóversenyeket pedig Haifában. A többi mérkőzések és sportjátékok Tel-Avivban fognak lezajlani.

Tel-Avivban a Jarkon folyó mellett lázas munkálatok folynak a stadion építése és rendbehozatala körül, amelyet Tel-Aviv városa végeztett. Ezenkivül külön utat épitenek, amely a sportpályákra fog vezetni.

Miután a Makkábiádon csak is amatőr sportegyesületek vehetnek részt, a bécsi „Hakoah" részvétele akadályba ütközik.

Orvosképzés

Orvosi Hetilap mutatványszámot kérjen Lepagetól Kolozsvár, orvosi könyvjegyzéket szintén.

Könyvosztályunkat átszervezzük

Ezért a raktáron levő könyveket olcsón kiárusitjuk:

Németnyelvü könyvek:

Nathan Asch: Der 22. August (Gyönyörü vászonkötésben)	150 lej
Ludwig Lewiscohn: Gegen den Strom (vászonkötésben)	180 „
Max Nordau: Erinnerungen	180 „
Mendale Moicher Sfurim: Schloimale	180 „
Trumeldor: Tagebücher	150 „
Leopold Hichler: Moses Mautner und Sein Sohn	90 „
Perez: Adam und Eva novellék	80 „
Jakob Klatzkin: Krisis und Entscheidung kötve	60 „
Heinrich Margulies: Kritik des Zionismus I. II. kötet	40 „
Kreppel: Judentus und Judentum von heute	300 „
Fromer: Der Organismus des Judentums	50 „
Weltsch: Zionistische Politik	40 „
Dr. Simon Ahron: Eines Juden Roman in Rumänien	15 „
Max Brod: Im Kampf um das Judentum	30 „
Gustav Karpeles: Geschichte der orientalischen Literatur	60 „

Szállitjuk utánvéttel, vagy az összeg és portóköltség előzetes beküldése mellett (postabélyegben is.)

Zsidók pénz nélkül

— Regény az amerikai zsidó proletárok életéből —

IRTA: MICHAEL GOLD (60)

— Kérem, Isten segitségével elvergődik az ember, — motyogta ki nagy nehezen. Apám felállt és a mellén fölényesen összekulcsolta a karjait.

— S maga, Mr. Lipzin, mégis azt ajánlja nekem, hogy én is banánokkal kereskedjek? — kérdezte.

Mr. Lipzin zavarában ugy izzadt, mint valami gyorsfutó. Felállt és közelebb húzódott az ajtóhoz, hogy kimeneküljön.

— Nem, nem Isten ments, — dadogta. — Bocsásson meg, a feleségem nem hagyott békében. Igenis, nem, nem! Mindenekre jóestét kivánok!

Kiment, tarka zsebkendőjével törölve lángoló arcát. Apám utána meredt s még mindig ugyanazzal a vad, dacos mozdulattal kulcsolta össze mellén a karját.

— Micsoda szemérmetlenség! — Micsoda tolakodó szomszédjaink vannak! De jön és azt mondja nekem, hogy ezeket az Istenverte banánokat áruljam! Miután már tizedik éve élek Amerikában! Mintha valami ma érkezett poros fülü volnék! Nékem, akinek egyszer nadrágtartó készitő mühelyem volt és mázoló munkás! Mit szólsz ehhez a szemérmetlenséghez, Katie?

— Nem tudom, — válaszolta anyám nyugodtan. — Becsületesen uccai árusitással keresni a pénzt, nem szégyen.

— Egyetértesz vele, — kiáltotta apám.

— Nem, — válaszolt anyám, — de Mr. Lipzin jó ember. Ide jött, hogy segitsen rajtad, te pedig megsértetted.

— Tehát mégis egyetértesz vele! — kiáltotta apám. Dühösen járt föl-alá a hálószobában, ledobta magát az ágyra és elkeseredetten szivta a pipáját. Anyám elhajtozott, azután hárman anyám, Jasém és én elkezdtünk csipegetni a banánból.

*

Büszke apám. Dühöngött, káromkodott, sprenget, heves és hosszu vitatkozásokat folytatott anyámmal.

— Tényleg elmenjek banánt árulni, Katie? Nem tudok; megöl a szégyen!

— Akkor ne menj, — mondta anyám csendesen. — Igy se fogunk éhenhalni.

— De hol találok munkát? — kiáltotta. — Minden ut el van zárva előttem! Benne vagyok a kelepcében!

— Majd csak történik valami! Isten nem feledkezik meg rólunk, — válaszolta anyám.

— Megölöm magam! Nem birom ki! Égő gázcsövet a számba veszem! Nem akarok uccai árus lenni.

— Csendesebben, meghallják a gyerekek, — mondta anyám.

— Hallottam őket vitatkozni éjszaka a hálószobában. Erről beszéltek este az asztalnál, vagy pedig a sivár téli estéken ültek a kályha mellett és beszéltek, beszéltek. A banánoktól nem tudott apám szabadulni. A vereség s a reménytelen szégbeesés szimbólumai lettek számára. Valahányszor anyám megnyugtatta, hogy nem szükséges banánárusnak menni, akkor szembefordult vele és bebizonyitotta neki, hogy ez az egyetlen lehetőség. A zavaros érzések különös láza ragadta meg.

Két héttel később Mr. Lipzin látogatása után az uccán állt egy kofáskocsival és árulta az Istenverte banánokat.

Az első este hazajött s adott anyámnak egy egydollárost s valami rézpénzt. Az arca szürke volt, tiz évvel idősebbnek látszott az embernek látszott, aki a legmélyebbre zuhant. Anyám kimagasztalni, de napokon át szótlanul járt, mint az olyan, akit a sors csapásai teljesen összezuztak. Meghalt benne a remény: hónapok multak, elmult egy év s még mindig banánokat árult.

Emlékezem, ahogy egy este találkoztam vele a kofáskocsijánál. Sikerült aznap valamennyi ujságomtól megszabadulni s nóviharon keresztül mentem haza. Newyork belvárosának abban a különös, kisérteties órájában történt ez, amikor a munkások a szürkületen keresztül ömlenek haza. Masiroztam ezer fáradt férfi és asszony közt, akiket a gyári szirénák hangja szabaditott ki az igából. A ruhagyárak területén ömlöttek át tömegekben, végig a Avenuekön, egész az East-Sideig.

Aztán egész váratlanul apámba botlottam. Tüstént megismertem; a meghajlott, fagyoskodó figura állt a banános kocsi mellett, egy régi felöltőben. Oly egyedülinek látszott, hogy könnyek szöktek a szemembe. Azután megpillantott s az arcát egy szomoru szép mosoly világitotta be — Charlie Chaplin mosolya.

— Ah, itt van Mikey — mondotta. — Eladtad hát minden ujságodat? Gyere és egyél egy banánt.

És átakart adni egyet. Visszautasitottam. Tizenegy éves voltam, de mérgezett a beteges, proletár felelősségérzéstől. Fontosnak tartottam, hogy apám a banánjait eladja, ne pedig elajándékozza. Ő azt hitte, hogy szerénykedem és rá beszélt és tréfált és kényszeritett, hogy megegyem a banánt. A banánnak nedves hó és szalma ize volt.

— Nem sok banánt adtál ma el, papa, — mondtam félénken.

Megvonogatta a vállát.

— Mit csinálják? Senkinek sincs kedve vásárolni.

Igaza volt. A munkások tömege morgván sietett hazafelé. Newyork házai fölött a rozsdabarna ég elsötétedett, felgyujtották a magas uccalámpákat, számtalan teherkocsi, villamos és magasvasuti vonat dübögött tova. A nagy városban senkisem állt meg banánt venni apámtól.

— Kiabálnom kellene, — mondta apám komoran. — Lármáznom kellene, mint a többi kereskedő, de akkor megfájdul a nyakam. Azonkivül szégyenlek kiabálni. Ugy tünök magam előtt, mint valami bolond.

Megettem egy banánját. Beteges lelkiismeretem azt sugta, hogy valamiképpen kártpótolni tartozom ezért. Maradjak itt és segitsek árulni apámnak.

— Majd kiabálok én helyetted, papa, — ajánlottam.

— Ó, nem, — mondta — menj haza. Ma eleget dolgoztál. Csak mond meg a mamának, hogy későbben jövök.

De én elkezdtem kiabálni. Apám, aki mellettem állt, olykor egy-egy dicsérő szót ejtett és mondta, hogy nagyszerü kikiáltó vagyok. Különben azonban nem vette észre senki. A munkások elvonultak előttünk fáradt, végnélküli csapatokban; megvert hadsereg az otthonvaló érzés álmába elmerülve. A magasvasuti vonatok dörögtek, felettünk ütött egy toronyóra, az ég elfeketedett, a szél fujt, a sár átrágta cipőinket. Az idegen, néma alakok ezrei haladtak a hóban a járda hosszában. Senkisem állt meg, hogy banánt vegyen. Kiabáltam és kiabáltam. Senkise hallgatott rám.

(Folytatjuk)

SZINHÁZ·FILM MÜVÉSZET

— **Senki országa a Select mozgóban.** Az elmult és a közelgő háboru alkalmat adott különböző embereknek, különböző alkotásokra. Mindenki más szemmel és más szempontból itéli meg a háborut, mely az emberiség átka. Senki országa Leonard Frank és Victor Trivas filme eltér a klasszikus témától és a probléma uj oldalát mutatja be: vajjon tudja-e a katona, aki életét feláldozza a háboru öldöklései közepette, miért hal meg? Miért küzd és miért üt le ártatlan embereket? Ezt akarja kihozni a film két szerzője. A tény, hogy ezt meg tudták valósitani és megtalálták az igazságot, igazolja a film óriási sikere, mellyel mindenütt futott és az óriási tetszés, melyet mindenütt aratott. Munkájukat a Népszöveség elismerése jeléül kitüntetésekkel halmozta el. Az érdekes beállitása a film tárgyának, a müvészek csodás játéka és az elsőrangu technika, valósággal frappirozzák a nézőt. Sajnáljuk, hogy helyszüke miatt nincs módunkban e filmet analizálni, hogy megmutathassuk, eddig ilyen érdekfeszitő filmet még nem mutattak be seholsem. A világ öt tájékáról összekerült katona felháborodik a mészárlások ellen. Minden nemzet nagyszerüen van megszemélyesitve, különösen az örökké bolygó zsidó, aki mindenkié és mégis sehol sem talál hazát. Minden zsidónak meg kell nézni e filmet, abban, mint egy tükörben meglátja saját lelkét, saját sorsát. Valóban megrázó film és biztos, hogy sikere olyan, vagy talán még nagyobb lesz, mint a „Nyugaton a helyzet változatlan" filmé.

A MAGYAR SZINHÁZ IRODÁJÁNAK KÖZLEMÉNYEI:

Szombaton délután 3 órakor ifjusági helyárakal: Piros bugyelláris. Szombaton délután ifjusági előadást tart a Magyar Szinház. A Piros bugyelláris kerül szinre rendkivül olcsó ifjusági helyárakkal.

Szombaton este: Csókos regiment premierje

Szombaton este lesz a premierje a Csókosregimentnek, Erdélyi Mihály legujabb, nagysikerü katona-operettjének. A Lehullott a rezgőnyárfa, Hazudik a muzsikaszó szerzőjének ez az uj operettje ismét egyike lesz a legmelódikusabb, legkedvesebb, legtréfásabb operettelőadásoknak.

Vasárnap délelőtt 11 órakor: Micky Maus matiné és varieté!

Vasárnap d. u. 3 órakor: Annabál. Este 9 órakor: Alvinci huszárok. Mindakettő nagyon olcsó mozihelyárakkal. Jegyek ára: 40, 30, 20 és 10 lej.

Vasárnap d. u. 6 órakor: Csókosregiment. Vasárnap délután 6 órakor kerül szinre másodszor rendes helyárakkal, bérletszünetben Erdélyi Mihály nagyszerü operettje, a Csókosregiment.

A Magyar Szinház heti müsora

Szombaton d. u. 3 órakor: Piros bugyelláris. (Ifjusági előadás nagyon olcsó helyárakkal. Bevezető előadást tart: Pálffy Márton. Sorozat sz. 143.)

Szombaton este 9 órakor: Csókos regiment. (Operette ujdonság először! Premiere bérlet 22 sz. Sorozat sz. 132.)

Vasárnap d. e. 11 órakor: Micky Maus matiné, kabaré számokakl, táncokkal, tréfákkal. (Jegyek ára: 30, 20 és 10 lej.)

Vasárnap d. u. 3 órakor: Annabál. (Operette repriz mozihelyárakkal. Jegyek ára: 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozat sz. 144.)

Vasárnap d. u. 6 órakor: Csókos regiment. (Operette ujdonság 2-odszor, bérlet szünet. Rendes helyárakkal. Sorozat sz. 145.)

Vasárnap este 9 órakor: Alvinci huszárok. (Nagyon olcsó mozihelyárakkal. Jegyek ára: 40, 30, 20 és 10 lej.)

A cluji Román Opera müsora

Vasárnap, február hó 28: (este) Lammermoor-i Lucia (premier).

Hétfő, február hó 29: Szünet.

SELECT-MOZGÓ müsora

Szombat 3, 5, 7 és 9 órakor
Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor

Sanki országa, mélyen megható dráma, a nemzetek Ligája által kitüntetett film, melynek célja a világbéke megteremtése. Senki sem mulaszthatja el e film megtekintését.

URANIA-MOZGÓ müsora

Szombat 3, 5, 7 és 9 órakor

Ifjuság álma, hangos dráma német párbeszédekkel a heidelbergi diákok életéből. Főszerepekben Werner Fuetterer és Bette Amman.

Szinkör-Mozgó müsora

Szombaton csak egy előadás d. u. 6 órakor: I. A négy pajtás. II. A primadonna és a betörő. Helyárak 10 és 20 lej.

Vasárnap d. e. 11 órakor: Micky-Maus burleszkek és varieté-müsorral matiné. Helyárak: 10 és 20 lej.

Vasárnap délután nincs mozgófényképelőadás. (Szinházi előadások 3, 6 és este 9 órakor.)

CORSO-MOZGÓ müsora

Szombat 3, 5, 7 és 9 órakor

Varázshegedü. (Slawische Rhapsodie). Rendezte: Friedrich Fehér. Nagyszabásu, pazar rendezésü filmdráma, melynek cselekménye nagyrészben Magyarországban Tótföldön játszódik le. Egy gonosz apa, egy önfeláldozó anya, egy angyali jóságu gyermek és egy meghasonlott müvész kálváriás története, mely végül lélekemelő happy and-el végződik. Főszerepeket: Magda Sonja, Hans Fehér, Jar. Kocián, a világhirü hegedümüvész, Freid Fehér, Szőke Szakáll, Hilda Rosch. Németül beszélő film számos müvészi hegedüjáték betéttel.

Vasárnap délelőtt nagy vigjáték, gyermekeknek: Zigotto és Fifi-Pufi.

APRÓ HIRDETÉSEK

Kiadó különbejáratu butorozott szoba, parkettes, komplett hálóval. Calea Regele Ferdinand 107 földszint.

Eladó ház, mely áll 2 szoba, konyha, 2 üzlethelyiség (italmérés és iparengedély van) borpince és minden mellékhelyiségekből. Ára: 180.000 lej. Átvételhez 60.000 lej elégséges. Cim: Végh, Szántó ucca 23, d. e. 12—2.

Legujabb
bőráru rendkivüli mérsékelt áron — wieni gyártmány — legelőnyösebben beszerezhető a D'Or Illatszertárban. Piata Unirii 6.

Hajnalodik Keleten III. felvonásos cionista propaganda szindarab és más zsidó tárgyu darabok, vigjátékok, bohózatok, tréfák előadási joga megszerezhető Mannheim Mór középisk. hitoktatónál Debrecen, Ferenc József-ut 41 sz.

Házeladás. A Str. Filipescu (Szentlélek u.) 1. szám alatti és a Str. Calugărilor (Kisszamos u.) 6. szám alatti ház előnyös feltételekkel eladó. Érdeklődők forduljanak a Kereskedelmi Hitelintézet Rt. Igazgatóságához, P. Unirii 20.

Megérkeztek a modern filéteritők és függönyök tavaszi ujdonságai. Rendkivül olcsó árak. Fisch Böske kézimunkaszalonjában Cluj, Str. Gh. Baritiu (Malom ucca) 16.

Modernül berendezett szódavizgyár 3000 üveggel teljesen modern felszerelésel eladó. Cim Guttmann Salamon Ciucea.

Egy kereszthuros fekete bécsi zongora eladó. Király ucca 49, második ajtó.

Keresek azonnalra 1 szoba konyhás komfortos lakást. Ajánlatokat „Jól fizetek" jeligére a kiadóba kérek.

Eladó üzemképes 95 lóerejü gőzstabil, kondenzátoros, alacsony-magas nyomásu hengerrel. Dénes Sámuel Dés.

Felhivatnak azon 16 éven felüli hölgyek és urak, kik a „Hazzamir" énekkar valamelyikében résztvenni óhajtanak, — jelentkezzenek Brief tanitónál a neolog elemi iskolánál d. u. 3—5 között.

Elköltözés miatt olcsón átadó három szoba konyhás lakás. Cim a kiadóban.

Egy alig használt komplett kőrisfa teleháló szobaberendezés, rugós matrácokkal együtt, elköltözés miatt nagyon olcsón eladó. Cim kiadóban.

Tüzifaszükséglete
a termelőtől közvetlen szerezze be!

ÁRAIM:
Apritott prima hasáb 60 lei pro 100 kg.
Apritott Ia. hántottfa 68 lei pro 100 kg.
Ol fa 900 leitől 1200 lei-ig ölenként minőség szerint
Bármely mennyiséget házhoz szállitok. Győződjön meg személyesen a pontos mérlegelésről és a jó minőségről.
Telepek: Str. Londrei (Hosszu u.) 25. Str. Georghe Enescu (Gyufagyár u.) 3. „Unio"-telep.
CZIMENT GÉZA
fatermelő. — Telefón 50.

Jön az első román—magyar zenés és beszélő filmpár az uj ASTRA mozgóban!

HIREK

A pazarlás világbajnoka

Kétségtelenül ez a cim illeti meg John Steele volt amerikai multimilliomost, aki a napokban halt meg Csikágóban a szegények menedékházában. Az amerikai lapok hosszas nekrológban emlékeznek meg Steelről, akit a pazarlás világbajnokának neveznek, mert szinte mesteri módon tiz év alatt nyakára hágott többmillió dollárt kitevő vagyonának. A hatalmas vagyonhoz a petnsylvániai petróleummezőkön végrehajtott szerencsés telekspekulációk révén jutott és már huszonhatéves korában nyolcmillió dollárja volt. Jövedelme olyan rohamosan emelkedett, hogy egy napon elhatározta, hogy teljesen visszavonul az üzlettől és kizárólag saját szórakoztatására szenteli életét, mert, mint mondotta, a legjobb akarattal sem tudja vagyonának még a kamatait sem elkölteni. A fiatal milliomos azonban rossz prófétának bizonyult, mert nemcsak a kamatokat, hanem a tőkét is rövid idő alatt elpocsékolta. Ruháit, cipőit, fehérnemüit és kesztyüit csak egyszer viselte és külön titkárt fogadott, akinek nem volt más feladata, mint hogy Steele ruhatáráról gondoskodjék. Egy nagy dohánygyár Steele számára külön szivarokat készitett a legdrágább keleti dohányból. Ezeknek a szivaroknak darabja 18 dollárba került. Steele esztelen költekezése annyira fajult, hogy ezekre a szivarokra 100 dolláros bankjegyekkel gyujtott rá. A milliomos sétabotjáról legendák keringtek Csikágóban. A bot tiszta aranyból készült és brilliánsokkal kirakott fogója többmillió dollár értéket képviselt. Minden fontosabb amerikai vasutvonalon különvonat állt Steele rendelkezésére, amelyek egyenként öt fényüzően berendezett szalonkocsiból álltak. Természetes, hogy ilyen pazarlás mellett Steele milliói csak néhány évig tartottak. Villáit, brilliánsait, autóit és minden vagyonát elárverezték és harmincnyolcéves korában már a csikágói szegények menedékházába való felvételéért kellett „szegénynek" könyörögnie.

— **Hideg idő várható.** Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint északi és északkeleti légáramlással hideg időjárás várható — északon növekvő felhőzettel.

— **Megszavazták Belgium külföldi kölcsönének törvényjavaslatát.** Brüsszelből jelentik: A belga képviselőház ülésén 84 szavazattal 68 ellenében elfogadták a 2 milliárd frankos kölcsön felvételéről szóló felhatalmazási törvényjavaslatot.

— **Macdonald inkognitóban fördőre megy.** Londonból jelentik: Macdonald három hétig egyik délnyugatangliai üdülőhelyen fog tartózkodni. A fürdőhely nevét szigoruan titokban tartják. A miniszterelnököt legidősebb leánya, Ishtbell is elkisérte.

— **A litván mozgószinházakban nem vetitenek többé német filmeket.** Kownóból jelentik: A filmszánházak beszüntették a német filmek és hiradók előadásait s most csakis angolnyelvü filmeket mutatnak be. Az elhatározásnak politikai háttere van. A litván lapok követelik, hogy országszerte bojkottálják a német filmeket.

— **Röpirat a jóvátételek törléséért.** Londonból jelentik: 120 közéleti előkelőség, köztük főpapok, pénzügyi és gazdasági vezetők, irók, müvészek szózatot bocsátottak ki, amelyben a depresszió fokozódásának elkerülhetése érdekében a jóvátételek teljes törlését, leszerelést és adócsökkentést, valamint a mai vámfalak ledöntését kivánják.

— **A világ buzakészlete.** Newyorkból jelentik: A világ buzakészlete február elején 79 millió quarter volt. 1931-ben 75, 1930-ban 72, 1929-ben 69, 1928-ban 63 és 1927-ben 48 millió quarter volt a buzakészlet februárban.

— **Megszünt a vizumkényszer Csehszlovákia és Amerika között.** Prágából jelentik: Február elsejével megszünt a vizumkényszer Csehszlovákia és az amerikai Egyesült Államok között. Csehszlovák állampolgároknak, kiknek állampolgársága kétségnélküli, ezentul nem kell többé amerikai vizumot beszerezniök. Kivétet képeznek ez alól a bevándorlók, akiknek továbbra is szükségük van vizumra.

— **Házasság.** Kende Bözsi Cluj és Braun Árpád Levoca (Bukarest) f. hó 28-án vasárnap d. u. 3 órakor tartják esküvőjüket a Zsidótemplom uccai nagytemplomban, melyre ezuton hivják meg jóbarátaikat és ismerőseiket.

— **Tizezer zsidó gyermeket nem vettek fel a lengyel iskolákba.** Varsóból jelentik: Gilinsky szocialista városi tanácsos, a legutóbbi tanácsülésen megtámadta a kormányt, amely nem gondoskodik elegendő iskolákról. Ebben az évben Varsóban iskolahiány miatt 11 ezer gyermeket nem vettek fel semmiféle iskolába helyszüke miatt. A 11 ezer gyermek közül 9800 zsidó. A gyermekek magánuton való tanittatása nagyon költséges és a zsidók javarésze teljesen el van szegényedve. Gilinsky a magisztrátust is támadta, amely antiszemita politikát üz a közoktatás különböző kérdésében.

— **Hipnozisért — tiz napi fogház.** Érdekes ügyet tárgyaltak ma a kolozsvári táblán. Muntean Maria csalással vádolva került a birái elé, ugyanis mult év nyarán 3680 lejt vett fel Todea Mária hunyadi lakóstól, azzal az igérettel, hogy hipnózissal vissza fogja hozni elszökött menyét. Miután a pénzt felvette, de a hipnézis nem akart sikerülni, Todea Mária feljelentette Muntean Máriát, akit a dévai törvényszék tiz napi fogházra és az összeg azonnali visszafizetésére itélt. A tábla helyben hagyta a itéletet. Vádlott fellebbezett.

GYENGE csontuaknak: Jemalt a megváltás.

— **Ötödik gimnázista a tábla előtt.** Boscu Vasile a maieri községi gimnázium ötödik osztályu tanulóját lopás vétsége miatt, tizenötnapi fogházra itélte a naszódi törvényszék. Az eset 1931 tavaszán történt, mikor Boscu Vasile kihasználva Barna iskolaigazgató távollétét, betört az igazgatói irodába, felfeszitette a szekrényt, amelyből 96 lej értékü hivatalos bélyeget lopott. Az összeg nem nagy, a biróság csupán azért itélkezett ilyen szigoruan, mert a lopás vétségét látta fennforogni. A tábla helyben hagyta az első fórum itéletét.

— **A vér fölfrissitése** céljából ajánlatos néhány napon át korán reggel egy pohár természetes **„Ferenc József"** keserüvizet inni. Az egész világon rendelik az orvosok a valódi **Ferenc József** viz használatát, mert ez szabályozza a bélmüködést, erősiti a gyomrot, javitja a vért, megnyugtatja a idegeket és ezáltal uj életerőt teremt. A **Ferenc József** keserüviz gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben kapható.

— **Az angol kormány megszünteti a devizakorlátozásokat.** Londonból jelentik: A kormány közelebbről meg fogja szüntetni a szeptember 23 óta érvényben levő devizaforgalmi korlátozásokat.

— **Meghalt Hindenburg testvéröccse.** Berlinből jelentik: Lübeckben 74 éves korában meghalt Bernhard von Hindenburg, a birodalmi elnök egyetlen még életben volt fivére. Bernhard von Hindenburg előbb tisztként a hadseregben szolgált, később elbocsátását kérte a hadsereg kötelékéből s iró és publicista lett.

HITLER MEGSZEREZTE A NÉMET ÁLLAMPOLGÁRSÁGOT. Braunschweig kormánya kormánytanácsossá nevezte ki Hitlert és a birodalmi kormánynál müködő braunschweigi követséghez osztotta be. Hitler Braunschweig gazdasági érdekeit fogja képviselni ez állásában Berlinben. A nemzeti szociálisták vezére a kinevezést elfogadta s ezzel német állampolgárrá vált. A kinevezés tényét a berlini nemzeti szociálista hivatalos kőnyomatos is megerősiti.

— **A kolozsvári Wizo teadélutánja.** A Wizo március 1-én, kedd délután 5 órakor a Salom Club helyiségében, hosszu idő után, ujra nagy nyilvanos teát rendez. Különös jelentőséget ad ennek a teának, hogy előadóul dr. Darvas Simon urat sikerült megnyernünk, akit már évek óta nem hallottunk a mi köreinkben. Nagyszerü, szellemes előadásmódja mindannyiunk előtt ismeretes és témája, amelyet választott, alkalmas arra, hogy a Wizo hölgyek érdeklődését felkeltse. „Napi problémák" cimen fog dr. Darvas előadni. A háziasszonyi tisztséget dr. Sebestyén Józsefné, Molnár Jenőné, Léb Miksáné és dr. Neufeld Jenőné. A Wizo vezetősége szivesen látja nemcsak a Wizo tagjait, hanem vendégeket is.

— **Vonalakat szüntet be a bécsi villamostársaság.** Bécsből jelentik: A közuti villamos vasuttársaság az utascsökkenésre való hivatkozással kérte a hozzájárulást ahhoz, hogy bizonyos kevésbé kihasznált vonalakon beszüntethesse a járatokat.

— **Elitélték Moissi támadóit.** Bécsből jelentik: A reichenbergi biróság 7—14 napi elzárásra itélte az állami ipariskola növendékeit, akik Moissi reichenbergi szereplése alkalmával tüntettek a müvész ellen és büzbombákat dobáltak előadása alkalmával. A diákok ellen ezenkivül az iskola is fegyelmi eljárást inditott.

— **Helyreigazitás.** Lapunk tegnapi számában, a dési ortodox konferenciáról közölt tudósitásunkban Weinberger Mórt, mint a tordai hitközség elnökét állitottuk be a konferencia szónokai sorába. Weinberger Mór annak közlésére kérte fel szerkesztőségünket, hogy ő nem elnöke a tordai és csak delegátusi minőségben képviselte a konferencián a tordai hitközséget.

— **„Cristina" cimü szenzációs filmet vetiti az Építőmunkás Mozgó** vasárnap fél 5, 7 és fél 10 órai kezdettel, hétfőn, kedden, szerdán 5 és 7 órakor. Főszerepekben: Janett Gaynor és Charles Farrel. Vasárnap 5, 7 és fél 10 órakor, hétfőn, kedden és szerdán 7 órai előadás keretében fellép a világhirü prof. Mabuse suggesteur. Prof. Mabuse az európai kulturemberek megfejthetetlen rejtélye.

— **Vannay László puccsvezér visszavonta a vizsgálóbiró előtt tett vallomását.** Budapestről jelentik: A honvédtörvényszék tegnap kezdte meg a pár hónap előtt nagy feltünést keltett puccs-terv katonai részének tárgyalását. Elsőnek Vannay László gazdászati főhadnagy vádlottat hallgatta ki, aki tagadta, hogy résztvett volna a puccs előkészitésében és visszavonta a vizsgálóbiró előtt tett vallomását, minden eziránnyu, bárhol tett vallomásával együtt. A biróság elnöke figyelmeztette Vannayt ellentmondásaira és fölszólitotta, hogy tiszthez méltóan viselkedjék. Vannay azonban megmaradt tagadása mellett, azt állitotta, hogy a puccsistákkal csak távoli összeköttetésben állott és semmiféle szervezkedésben nem vett részt. Elismerte, hogy a puccsügy többi vádlottaival néha találkozott és tréfából egymást már miniszternek is nevezték. Ez azonban nem volt komoly dolog és semmit sem tud arról, hogy kormánylistákat is kolportáltak volna. Személyi adataiban elmondta, hogy a Lipótmezőn és egy magánszanatóriumban gyógykezelés alatt állott. A tárgyalást Vannay kihallgatása után másnapra halasztotta a honvédbiróság.

Tüzifa, Szén, Koksz FISCHER-nél Telefon 1300.

NAPRÓL NAPRA

J. Dickson Párizsban fel akarja elveniteni a régi római vadállatjátékokat. Hatalmas cirkuszt bérelt, amelyet római stilben épittet át. Afrikából oroszlánokat és négereket fog hozatni. A négerek dárdákkal és lándzsákkal fognak az oroszlánok ellen harcolni, ha a sportvállalkozó megszerzi nyilvános előadások tartásához az engedélyt.

*

Északolaszországban a nyár folyamán kenyérkiállitásokat fognak rendezni, amelyeken bemutatják a kenyérgyártás munkaeszközeit is. A kiállitásoknak propagandajellegük lesz, mert több északi vidéken alig ismerik a kenyeret s kizárólag tengeriből készült ételekkel élnek.

*

Hollywoodi jelentés szerint Virginia Cherril moziszinésznő férjhez megy William Sewardhoz, Aemerika egyik leggazdagabb emberéhez.

*

Több angol klub válságba jutott. Az év folyamán egész sor történelmi multu klub is végkép be fogja zárni helyiségeit s felszámol. A klubok válságának oka a gazdasági krizisen kivül a sportok, az automobilizmus és a turisztika terjedésében keresendő.

*

Stockholmi jelentés szerint a svéd kormány a külföldön előállitott filmek vámját huszszorosra emelte.

*

Hallywoodban az United Artists és a Pathé áprilisban nyitják meg filmstudióikat. A Columbia-vállalat március közepén megkezdi a filmkészitést. Chaplin egyelőre nem készit uj filmet.

*

Hollywoodban a Paramounntnál Sternberg filmrendező megkezdette Capek drámájának, a R. U. R-nak film felvételeit.

IVDÁM SAROK

Egy öreg, zsidó koldus közeledni érezvén utolsó óráját, maga elé hivatta gyermekeit és igy szólt:

— Drága jó fiaim, ti tudjátok jól, hogy én világéletemben szegény, földhözragadt ember voltam .Pénzt nem tudok hagyni rátok, de egy jó tanácsot, azt adhatok. Nemsokára eljön a világ vége. Minden, de minden el fog pusztulni. És akkor jön a Messiás, aki a pogányokat átvezeti egy erős acélhidon, benneteket pedig, hithü zsidókat egy pókhálószőtte hidon fog keresztülvinni. Az acélhid leszakad és mindenkit maga alá temet, de akik a pókhálóhidon mennek, azok ép testtel fognak keresztüljutni.

Az öreg zsidó itt egy kis szünetet tartott, aztán halkan hozzátette:

— Most én meghagyom nektek, hogy ti azért mégis az acélhidon menjetek.

*

— Te, Grün, az előbb ajánlottak nekem egy háromszobás lakást, a korzón. Vizvezeték és minden egyéb van a lakáshoz és mindössze negyvenezer lej évenként.

— Hol az a lakás?

— Fellegvári uton...

— Az imént azt mondtat, hogy a korzón...

— Na igen. Nekem a korzón ajánlották.

ÚJ KELET Legujabb hirek

A Zsidó Párt interpellált a szovjetoroszországi román parasztok lemészárlása miatt

„Tenni kell valamit, hogy a Dnyeszter két partja ne legyen többé ember-mészárszék“

Paraschivescu képviselő szerint a szovjet-határőrök a hat sorocai halottért álltak bosszut

Ismét botrányt csapott a kamarában Mares képviselő

Bucuresti-Bukarest, február 26. (Az Uj Kelet tudósitójától.) A kamarában Zamfirescu gheorgista kifogásolja azt, hogy az elemi iskolai oktatásról szóló törvénybe olyan módositást hozzanak be, amely ugynevezett elemi iskolai tanárokat kreáljon és ezeknek privilégizált helyzetet biztositson a tanitói karral szemben.

Imbroană méltatja a most elhunyt Joan Vidu zeneszerző érdemeit. Szavaihoz a kormány nevében csatlakozik Argetoianu is.

Dimitrie **Borca** javasolja, hogy a kamara tagjai május havában adják vissza a lengyel képviselők legutóbbi látogatását és ezzel még jobban erősitsék a két ország baráti viszonyát. Trancu Jasi csatlakozik az inditványhoz és beszédét Lengyelország éltetésével fejezi be. Mircea Djuvara a liberálisok nevében mutat reá a két ország közti elszakithatatlan kapcsolatokra.

Rozgovan szociáldemokrata kéri, a pénzügyminisztert, hogy a kisiparosokat ne hajtsák végre a forgalmi adó miatt. A belügyminiszternél tiltakozik az ellen, hogy a szociáldemokrata szakszervezetek gyüléseit betiltsák.

Indokolatlan támadás a Zsidó Párt ellen

Paraschivescu kormánypárti a Dnyeszter partján, a szovjet oldalon lemészárolt szerencsétlen románok ügyében szólal fel. Reámutat arra, hogy azok — mondja, akik annakidején olyan hosszu beszédeket tartottak a sorocai hat szökevény leölésénél, most egy szóval sem szólalnak fel.

A többség tapsol.

Topa: Soha sem fogja őket ott látni, ahol a romnságot kell megvédeni, mert ők humanitáristák.

Paraschivescu kéri a külügyminisztert, hogy interveniáljon a Népszövetségnél. Jöjjön létre valami olyan modus vivendi, hogy azok, akik mint oroszok át akarnak menni Oroszországba, oda átmehessenek, viszont a Dnyeszteren tuli románok átjöhessenek Romániába.

Taps a kormánypárti és a liberális padokban. Kiáltások: Na Landru és Singer urak, mit szólnak ehhez?

Pompeiu elnök: Singer képviselő uré a szó.

Ne legyen a Dnyeszter többé mészárszék

Singer: Én már az ülés elején fel voltam iratkozva és irásban készitettem el interpellációmat ugy, hogy meg kell cáfolnom Paraschivescu ur azon kijelentését, hogy mi kisebbségiek csak akkor szólalunk fel, ha saját testvéreinkről van szó. A lapok beszámoltak arról a borzalmas tragédiáról, amely a Dnyeszter parton történt s amelynél mintegy negyven menekülő románt mészároltak le. Nem érdekel bennünket, hogy miért akartak átjönni Romániába és hogy vajjon elejét lehetett volna venni a borzalmas vérontásnak, azonban fel akarom hivni arra, ugy a belügyminiszter, mint a külügyminiszter urak figyelmét,

nem gondolják-e, hogy véget kell vetni annak a helyzetnek, amely a Dnyeszter partján évek óta áll fenn, hogy ez a folyópart valóságos emberi mészárszék.

A román állam és a szovjet közti kapcsolatok meg nem oldása miatt a Dnyeszter parti őrök valóságos vadságokra ragadtatják magukat és ennek évek óta ezer és ezer ember esik áldozatul. Létezik ugyan egy román-orosz vegyes bizottság, amely foglalkozik a határátlépés ügyével, de nincsen olyan hatóság, amely az ügyeket határozottan kivizsgálja és a bünösök megbüntetéséről gondoskodjék.

A kormánynak közbe kell lépnie a megoldás miatt, hogy hasonló esetek ne ismétlőljenek meg, a szökevényeket tartóztassák le, de ne öljék meg.

Argetoianu azzal válaszol, hogy a Dnyeszter tulsó partján lelőtt emberek nem román állampolgárok, hanem a szovjet alattvalói voltak és igy az ügy nem tartózhatik a kamara elé. Kéri a képviselőket, hogy az ilyen kényes kérdéseket kerüljék és ne mérgesitsék el a helyzetet a két állam között.

Dr. Lupu: Nem vagyok önnel egy véleményen.

Argetoianu: Ez természetes, mert ön ott ül én meg ebben a padban.

Dr. Lupu: mégis csak románokról van szó, akik velünk egy nyelven beszélnek. Nem engedhetjük, hogy igy ezeket elpusztithassák. Ha tiltakozunk, ugy kétségtelen, hogy Oroszországban is akadnak tisztességes emberek, akik felemelik a mészárlás ellen a szavukat.

Cazacu javasolja, hogy a 22 megmenekült ember felsegitésére a képviselői napi dijakból 100—100 lejt adományozzanak.

Mirescu szociáldemokrata: A multkor, amikor a sorocai hat egyénről volt szó, azt állitották, hogy mi a hadsereget sértegetjük. Most amikor a tulsó oldalon hullottak el emberek, ime önök is felszólalnak. A legerélyesebben tiltakozom az ellen, hogy az emberi életet ilyen módon lebecsüljék.

Mi köze van Sorocának Olanestihez?

Paraschivescu: Ami ott történt, következménye azoknak a beszédeknek, amelyet önök mondottak a kamara szószékéről. Most ott megbosszulták azt a hat embert, akiket önök védelmükbe vettek és helyettük negyven románt csaltak törbe.

Mirescu: Ön tuloz.

Cuza esete egy cionista tanitóval

Cuza elmondja, hogy egy Capbetut nevü tanitó törvénytelenségeket követett el.

Jorga: Mit csináljon, ha annyira össze van törve a feje.

Cuza közli, hogy az illető tanitó január 24-én a nemzeti ünnep alkalmával cionista ünnepélyt rendezett az iskola ter mében. Jorga megigéri, hogy vizsgálatot rendel el az ügyben.

Gheorgescu kormánypárti: Kifogásolja, hogy a tanitók lapjában gunyos vers jelent meg arról, hogy Jorga nem fogadott valamely ügyben egy tanitónőt.

Popovici Mihályt már csak halkan merik sértegetni

Florea a szatmári Unió vagongyár és az állam közti szerződés ügyét teszi szóvá.

Radovici: Ki van ennek a gyárnak az igazgatóságában.

Florea: Popovici Mihály.

Cuza: Miért mondja ilyen halkan?

Cantacuzino: Beszéljen gyorsan, nehogy jöjjön közben Popovici.

Manolescu Strunga: Ön is ugy jár majd, mint Mares.

Florea: Én nem vagyok Mares és fel is készültem. A szerződésben milliókról van szó és az a kikötés is benne van, hogy az a gyár, amely négy kilométerre van a határtól, költözzék beljebb.

Szabálytalanságokra mutat rá és kéri a dossziékat.

Soimu kormánypárti kifgoásolja, hogy még nem kapta meg a kataszteri hivatalnál történt szabálytalanságok ügyében az iratokat.

Radian államtitkár: Az iratokat átadtuk az ügyészségnek s a vizsgálat még nem fejeződött be.

Mares legazemberezi Mihalachet

Mares szólal fel. Kifogásolja, hogy Mihalache még mindig nem válaszolt neki arra, hogy ő milyen ügyekben járkált volna fenn a földmüvelésügyi minisztériumban. Mihalache azóta, hogy otthagyta a tanitói pályát, lebecsüli azokat az embereket, akik becsülettel dolgoznak. Csak névtelenül válaszolt neki a Dreptateaban azzal, hogy nem ereszkedik le oda, hogy válaszoljon. Ugylátszik, hogy Mihalache csak azok között az emberek között érzi jól magát, akik rablás után a jólét fürdőjébe kerültek. Az ország köz véleményére hivatkozik, amikor kijelenti, hogy egyes nemzeti parasztpártiak a párt kormányzása után az azelőtti padlásszobás lakásból palotákba költöztek be. Ugy látszik ezek tetszenek Mihalachenak. Felemlegeti mint a nemzeti parasztpárt büneit a feketeszeszügyet, a szovjet sárcipőket, a sózott halat, a Stewart szerződést, a svéd utszerződést, a hidépitési szerződéseket, a 100 mozdony megrendelését, a különböző kölcsönszerződéseket, a nyugdijkörüli visszaéléseket és a többség a kijelentéseket zajosan megtapsolja. Az a huszonkétmilliárd, amely a nemzeti parasztpárt kezén ment át, csak nagyon hiányosan van elszámolva. A jelenlegi helyzetet nagy mértékben a nemzeti parasztpárt kormányzásának lehet tulajdonitani.

Mihalache: Nem lehet semmiféle személyes ügyem ezzel a Mares urral és rágalmai nem érdekelnek. Annyi értékük van, mint ő neki.

Mares: Az ön tiszteletére nincs szükségem.

Mihalache: Megismétlem, amit mondottam. Azért válaszoltam a Dreptateaban, hogy a kamarában ne töltsük az időt. Megismétlem, hogy ön a minisztériumban üzletekért járt nálam.

Mares: Én meg megmondottam, hogy ön gazember és hazudik.

Óriási lárma tör ki. Pompeiu elnök felszólitja a szónokot, hogy vonja viszsza a kijelentését és amikor erre nem hajlandó, rendre utasitja.

A nagyszebeni főhadnagy rejtélyes halála

Codreanu lupista közli, hogy öt nappal ezelőtt Nagyszebenben egy **Câmpeanu** nevü főhadnagyot egy szász diák megyilkolt és ennek nem lett semmi következménye, Máramarosszigeten pedig Anton Nicolaiei nevü őrmestert a rendőrség emberei lőtték le. Sürgős intézkedéseket kér. Napirenden Gheorghe Bratianu szólt hozzá a konvertálási javaslathoz. Kijelentette, hogy azt csak általánosságban szavazhatja meg, mig szakaszokban csak akkor, ha az általa ajánlott módositásokat elfogadják.

Utána **Willer** József dr. olvasta fel a Magyar Párt deklarációját, amely élesen kritizálja a javaslatot, nem zárkózik el annak megszavazásától, de a következményekért a felelősséget a kormányra háritja s végül Scutaru jelentette be, hogy a javaslatot megszavazza.

Csak az adóssal törődik a kormány

A szenátus ülésén **Marino** szenátor, a bukaresti Lemaitre-gyár vezérigazgatója mondott hosszu interpellációt hitelünk elvesztésről és visszaszerzési lehetőségeiről. Évek hosszu során csak az adóssal törődött a törvényhozás és megfeledkezett a hitelezőkről. A hitelélet pedig beteg sulyosan, talán halálosan. A román értékpapirokat külföldön nehány évvel ezelőtt kapkodták, most jóformán senkinek sem kell. A bajok részben a világkrizis, részben speciális romániai okok következményei. Argetoianu, amikor külföldön járt, minden ügyessége mellett sem tudott hitelt kapni, noha más, roszszabb helyzetben levő államok hitelhez jutottak. Románia elhanyagolta a külföldi sajtó utján való propagandát, a külföldi tőkének nem adott elég biztonságot és megfelelő nyereséglehetőséget, a törvények folytonos változtatása s az igy előállott bizonytalan helyzet nem alkalmas a tőkék becsalogatására. Gyógyszernek a törvények állandóságát és jó alkalmazását, az erőteljes sajtópropagandát, az állami fieztések pontos teljesitését, a külföldi tőke támogatását jelöli meg.

Beszéde közben Craciun szenátor állandóan közbeszólt és az elnök, valamint a kvesztor közbenjárására sem volt hajlandó közbeszólásait abbahagyni.

A kormány javitani fog a hiteléleten

Jorga miniszterelnök válaszolt az interpellációra. Elismerte, hogy az ország hitelhelyzetén feltétlenül javitani kell. kijelentette azonban, hogy Argetoianu a külföldön nem járt kölcsön után és célját elérte. A krizisnek a miniszterelnök szerint elsősorban általános, világokai vannak. Mindenesetre káros a politikai éyet bizonytalnsága és az hogy a kormányok gyorsan cserélgetik egymást. A kormánynak határozott szándéka és elsőrendü törekvése az, hogy az ország hitelét és hiteléletét megjavitsa.

A szász bankok moratóriumot kértek?

Bucuresti-Bukarest, február 26. Az Adeverul szerint az erdélyi szász bankok tárgyalásokat kezdtek adósaikkal egy a biróság közbelépése nélküli barátságos moratórium ügyében. A betétekre és a folyószámlákra két éves blokálási időt állapitanak meg.

A kölcsönösszeg megérkezésig nem fizeti ki az állam tartozásait

Bucuresti-Bukarest, február 26. A kormány, mint ismeretes, intézkedett, hogy 1932 február 25-ig semmiféle kifizetés ne történjék az 1931-es kiutalásokra és a pénzt a tisztviselők és nyugdijasok kifizetésére forditsák. Most ujabb intézkedés szerint ilyen kifizetések nem történhetnek, amig a 150 millió francia frankos kölcsön nem jön be az országba.

Egymillió lei pénzbirságot róttak ki Bukarestben a hóért

Bucuresti-Bukarest, február 26. (Az Uj Kelet tudósitójától). Bukarestben a hó el nem takaritásáért kivetett birságok összege meghaladja az egymillió lejt. A rendőrség több hatóságra is nagy birságot vetett ki.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop (v. Brassai u.) 10. szám. Telefón 9-77